

Richert von Koch

Iwar Widfamne och hans dotter. Skådespel i Fyra Akter

Stockholm, 1869. P. A. Norstedt & söner.

[– Läs mer om verket här](#)

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:

<https://lb.se/författare/KochR/titlar/IwarWidfamne/faksimil?om-boken>

Permanent länk (URN):

<https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1582635-faksimil>

I WAR WIDFAMNE

OCH

HANS DOTTER.

Skådespel i Fyra Akter.

af
[*R. F. v. Koch*]

STOCKHOLM, 1869.

P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

Personerna.

IWAR WIDFAMNE.

GYRITA, hans gemål.

AUDA, hans dotter.

HELGE HVASSE, } Bröder och samkonungar på Seeland.
RÖREK, }

HORDER, Iwars fosterfader.

ULF, Helges fosterfader.

ÖFVERPRESTEN i Upsala afgudatempel.

ROLF, en kämpe.

TYRI, Audas tärna.

EN HÖFDING.

TVENNE KÄMPAR.

EN TJENARE.

Svenska och Danska kämpar, offerprester, tempeljungfrur,

Svenskt och Seeländskt bondfolk m. m.

(Tiden: förra hälften af 7:de århundradet.)

FÖRSTA AKTEN.

Första Taflan.

(Theatern föreställer en vik af Mälaren; vid stranden ligga några vikingsskepp och ute på fjärden synas flera af samma slag. Det är i soluppgången; en lätt dimma hvilar här och der öfver sjön. TVÅ KÄMPAR sitta på stenar vid stranden och skura vapen och rustningar m. m. ULF, en gammal hvithårig gubbe med långt skägg, sitter ett stycke derifrån på en kullfallen trädstam försjunken i tankar, blicken vänd inåt skogen.)

Första Scenen.

ULF. TVÅ KÄMPAR.

FÖRSTA KÄMPEN.

Ja, bättre blir hon väl ej, klingen, om jag än skurade halfva dagen liksom jag gjort det halfva natten redan. *(håller svärdet ifrån sig och ser på klingen ifrån fästet till spetsen).*

ANDRA KÄMPEN.

Nå detsamma säger jag om skölden här. Blank är han så en ungmö kan spegla sig i honom, vore det också Djup-Audga sjelf. Hon skall annars ha ett anlete, som icke skämmes för att spegla sig, om ryktet talar sannt.

FÖRSTA KÄMPEN.

Säger du det? Nå det lyster mig att få se, ty ännu har jag icke fått ögonen på annat än skogar och klippor och sjö. Maken till björnaland har jag väl aldrig sett, fastän jag farit vida omkring i mina dar. Icke en stuga, ännu mindre något levande menskligt ha' vi hittat på sedan vi kommit upp i de här farvattnen.

ANDRA KÄMPEN.

Tålomod, Björn viking, tålomod!

FÖRSTA KÄMPEN.

Tålomod! Ja, men huru länge, huru länge frågar jag?

ANDRA KÄMPEN.

Och jag svarar dig med en annan fråga. Huru länge har du seglat på härfärd med Konung Helge Hvasse?

FÖRSTA KÄMPEN.

Hm! Det blir tio år, får jag lefva till nästa midvintersoffer.

ANDRA KÄMPEN.

Rätt, du kom med på tredje året. Jag har följt honom jag, sedan han som skägglös pilt drog ut på sitt första tåg. Och nu frågar jag dig Björn viking, har du någonsin sett Konung Helge föra

sina kämpar der det icke fanns antingen het strid eller varm välkomma, väldiga svärdshugg eller stora rågade bågare? Svara mig.

FÖRSTA KÄMPEN.

Du talar sannt! ettdera har aldrig saknats, och svårt är att säga hvilketdera som smakar bäst af de två.

ANDRA KÄMPEN.

När de följas åt, som rätt är, så smaka de bäst; det ena är det andra värdt. Men till saken. Kung Helge är som du vet på friarefärd. Iwar, som kallas Widfamne, derföre att han eger flera länder än Helge har skepp, Iwar Widfamnes dotter är det som Helge Hvasse vill göra till sin brud. Han har sändt bud till Sveakonungen om sitt ärende, och i morgon, ja kanske ännu i dag fara vi till Upsala, konung Iwars stad.

FÖRSTA KÄMPEN.

Och hvad utgång tror du, Sven?

ANDRA KÄMPEN.

Derom vet jag intet. För utgången råda gudarne, förutom Konung Helge och hans fosterfar der sitter. Mitt och ditt göra är att strida och dricka, icke att rådslå och besluta, och rätt nöjd är jag att det är så. Kom nu gamle vapenbroder;

vi ha' arbetat nog för en stund och kunna behöfva oss en läskedryck och en bit till lifs. Morgonluften kännes kall här uppe i norden, tycker jag. Blidare är det vid Lejres sund. Men vi komma väl dit igen, hoppas jag. (*De resa sig härunder, taga vapnen och rustningarna med sig samt vända sig för att gå.*)

ULF (*ropar efter dem.*)

Gån I ombord å konungsskeppet, Björn och Sven?

(*Kämparne stanna.*)

ANDRA KÄMPEN.

Ja Fader Ulf, så tänkte vi.

ULF.

Säg Konungen från mig: "solen har gått upp, Kung Helge". Glöm ej de orden. Det är nog.

KÄMPARNE.

Vi göra som du säger, Fader Ulf. (*De gå.*)

Andra Scenen.

ULF (*ensam.*)

(*Stundom ser han bortåt skogen, stundom låter han blicken falla med ett uttryck af trötthet och gäckadt hopp. Långsamt och sorgligt.*)

Jag sträfvar fåfängt att skåda genom skogens dunkla natt. Lika fåfängt söker min blick att

tränga igenom ödets mörker och se hvad som förestår oss. Ljus! Mera ljus! Det är för mörkt! Du sol, du lyser icke nog. Bryt igenom molnen som hölja dig. Du eld, lån ifrån höga gudar, som städse lyste mitt förstånd, har du slocknat, eller brinner endast din låga mindre ren? Dock — ja kanske det är så. (*Han försjunker några ögonblick i tankar, hufvudet faller ned på bröstet och han sitter djupt slagen.*) Solen lyser, det är icke ljuset ofvanifrån som sviker mig. Mitt eget öga börjar blifva skumt och äfven sinnets krafter slöa. Ve mig! Helges öde står uti sin brytning och jag kan intet göra. Uti den nära tiden ligger hans välfärd eller hans olycka förborgad; tvenne vägar bjudas honom, hvilken bör han välja? Jag vet ej.

(*Han reser sig upp, ser emot himlen och utbrister*)

Allfader, höge, mäktige, hör mig! Låt din klara vishet upplysa mig. Skänk mig att jag måtte få en aning om din dolda vilja. Låt mig skåda genom ödets mörker, vore det än blott denna enda sista gång, innan mitt öga brister uti döden. Kär är mig fostersonen, Helge har jag älskat öfver allting på jorden. Dock är jag redo att lemna honom. O! gerna skulle jag gästa dödens salar, kunde jag blott nu styra hans lefnads farkost igenom dessa bränningar och skär, så att jag med min sista slocknande blick finge se den med fyllda segel styra ut öfver hans ödes haf. Stormen kan han trotsa, vilda vågor älskar han; men de dolda skären, de blifva en gång hans bane. Och denne

Iwar fruktar jag, den sluge Sveakonungen. Min unge örn skall fångas i hans grymma nät; förgäfvets skall hans ädla öga speja efter öppen fara, döden skall lura uti mörkret och träffa honom då han minst anar den.

Så långt min aning. Men skall jag tro den? Är det kanske blott min kärlek till fostersonen som ser dolda faror öfverallt för honom? Allfader! Höge Oden! Visast är du ibland Valhalls gudar. Vågar jag uttala hvad jag stundom drömt om då jag var dig närmast: att den högsta vishet är den största kärlek, och att ditt fadershjerter klappar liksom vårt. O! om det är så, hjälp en stackars gubbe, hvars enda styrka är hans varma kärlek, och låt honom få rädda den han älskar förr än han ger tillbaka sitt lif åt dig. Ljus, Fader! Ljus, att jag må få skåda dina vägar ännu en gång.

(Han vänder sig i den förra riktningen inåt skogen. Solen synes likasom bryta igenom molnen, skogen öppnar sig och en lång strimma af ljus skiner långt derin. Den gamle står med stirrande ögon, orörlig. Ett par ögonblick varar synen, skogen sluter sig åter, ljuset försvinner och allt återtar sitt förra skick. Han faller ned på trädstammen, slagen, bedöfvad. Lång tystnad.)

Tredje Scenen.

ULF. KONUNG HELGE HVASSE *(inträder; han går fram till den gamle och står ett ögonblick stilla, betraktande honom. Han lägger handen på hans skuldra.)*

HELGE.

Huru är det med dig, Fader Ulf? Den långa natten, som du genomvakat ensam på stranden här, har tröttat dig. Gå ombord och hvil! förrän vi talas vid.

ULF (*reser sig långsamt och med möda; högtidligt och nästan bedjande.*)

Konung Helge! Afstå från ditt företag! Res ej till Upsala!

HELGE (*förrvånad.*)

Ej till Upsala?

ULF.

Nej! Vänd dina stammar åter emot södern! Undvik Konung Iwar!

HELGE.

Och hvarföre?

ULF.

Spörj mig ej derom. Jag får ej säga dig det. Med mig har Oden talat och lyftat en flik af ödets slöja. Att röja hvad jag skådat är döden. Men hör din fosterfaders röst och försmå ej det råd han ger dig, kanske nu för sista gången.

HELGE.

Så säg ditt skäl! Jag lyssnar gerna till ditt råd, men ledas vid handen som ett barn, utan att

jag vet hvarföre och hvarföre icke jag handlar, det kan jag ej. Bed mig ej derom!

ULF.

Något kan jag säga. Faror hota dig hos Konung Iwar.

HELGE (*leende.*)

Faror! Dem har jag ofta sökt; men jag minnes icke att jag någonsin skytt dem.

ULF.

Iwar snärjer dig med falskhet.

HELGE.

Mitt goda svärd lär väl icke dröja länge att befria mig.

ULF.

Kungadottern ger han dig aldrig, var viss derpå.

HELGE.

Nåväl, en man kan blott försöka; lyckas kan han icke alltid.

ULF.

En annan brud står lätt att finna.

HELGE.

Det som är lätt att finna, söker ingen vinna.

ULF.

Förgäfves, jag ser det, falla mina ord. O! Helge, betänk dig än en gång. Rusa icke blindt emot ditt öde. Ingen ära står att vinna på denna dunkla af dolda faror omgifna väg, intet af allt det du hittills prisat högst. Sorg, jemmer, ja sjelfva döden blifva de enda frukterna utaf ditt trots.

HELGE.

Trots! Fader, du dömer mig orätt. Det är ej trots som gör att jag ämnar föra ut mitt uppsåt, och det fastän du varnar mig deremot, och lånar gudars visdom för att skänka större kraft åt dina ord. Hvad mitt öde än må vara, så måste jag möta det. Jag kan ej fly som hinden flyr från pilen; vika af ifrån min väg i tro att gäcka ödets vilja. Du Fosterfader, som älskar mig, icke kan du vara den, som råder mig att frälsa lifvet och dock mista det som skänker lifvet allt dess värde, äran. Huru långt än lifvet räckte och hvilka fröjder det än skänkte mig, ja ända uti Gimles salar skulle min sällhet förbittras vid minnet att jag ej gått min bana fram af fruktan för en namnlös fara. Du varnar mig för sorg och död. Sorg! ja sorg är dock ej förnedring, då kan den ju fördragas; och döden förer endast, så har du ofta lärt mig sjelf, till högre lif, till Gimles rena fröjder, om blott vi lefvat väl. Så framåt på min väg! Du kallar den dunkel. Dunkel kan den ej

blifva, så länge dygd och ära lysa mig; och om de slockna uti mitt bröst, så blifver hvarje väg som natten mörk. Nej, Fosterfader! Du har rådt mig så som din kärlek ingifvit dig. Jag måste besluta som min ära kräfver. Men ej mer derom; någon kommer.

Fjerde Scenen.

DE FÖRRA. EN HÖFDING.

HÖFDINGEN.

Herre Konung! Folket som du utvalt att följa dig till Sveakonungens hof, huru är din vilja att de rusta sig? Till krig eller till fred?

HELGE.

Till fred. Mitt ärende till Konung Iwar är af vänlig art.

HÖFDINGEN.

Godt, Konung. Tillgif! Det har försports ett rykte, sannt eller osannt, att Konung Helge Hvasse söker sig en brud i Svealandet. Till sådan färd drager hvar och en sin bästa skrud uppå sig, sin Konung till heder. Och du sjelf, Konung? Vid det jag lemnade ditt skepp, der jag sökte dig först, hörde jag två dina tjenare som bytte ord om hvilken drägt du ville bära på denna resa. Jag lyssnade en stund till deras träta; den var rolig nog.

HELGE (*småler.*)

Så tala gode Sigurd; hvad sade de? Låt oss höra.

HÖFDINGEN.

Den gamle, den som varit hos dig som det säges allt sedan du som barn gick vid hans hand, så här talade han: Konung Helge Hvasse tarfvar icke granna kläder för att vara hvad han är, den störste sjökonung som herrskat uppå hafvet sedan Konung Helge Halfdansons *) tid.

HELGE.

Sade han så den gamle vännen? Han har mig kär och yfs öfver mig, som vore jag hans eget verk. Och den andre, ungersvennen, hvad svarade han?

HÖFDINGEN.

Att bästa drakskeppet har mesta guld på framstammen, och att, om en stor Konung icke bure en vacker klädning, så finge alla andra kläda sig i vadmal, utom kanske narrarne. Han lade till, att en man bör se ut att vara det han är, om också mången ofta icke är det han ser ut att vara.

HELGE.

Den ungtuppen gal ej illa, hinna fjädrarne blott växa ut.

*) En beryktad sjöhjelte, far till Rolf Krake.

HÖFDINGEN.

Ja, ord tröto honom icke, det vill jag lofva; och när gubben frågade försmädligt huru mycket han visste om "hvad en man är", så blef han honom icke svaret skyldig.

HELGE.

Och hvad är då en man? Det lyster mig att få lära, om du minnes hans ord.

HÖFDINGEN.

En man är, sade han, det som alla tro honom vara och kalla honom; och han satte två ord till, för att hålla den satsen uppe. Det första var: tro en karl om ondt, så blir han icke länge ärlig; och det andra: hvad hjälper det en att vara hvit, om alla säga att han är svart?

HELGE (*mera allvarsamt än förut.*)

Fel tog han den gången, huru sannt det än låter. Han glömde Odens öga och eget hjertas röst. Men mera! Fader Ulf! Vill du icke taga ett tag och hjälpa skeppet att stå rätt på kölen? Hvad är en man?

ULF (*som suttit utan att synas gifva akt på samtalet, lyfter hufvudet långsamt och synes ämna svara på frågan. Sedan ändrar han afsigt och säger till Helge.*)

Hvad säger du sjelf, Kung Helge?

HELGE.

Jag! Jag vet ej och har aldrig tänkt derpå. Men måste jag pröfva mig, så, låt gå. Ett ögonblick uti sitt lif åtminstone är en man hvad den qvinna, som han älskar, ser hos honom och tror honom vara. Är han än så stor och hon ej uppfattar honom, än så ypperlig och hon ej älskar honom, så är det som det icke vore. Jord och himmel, ja hela världen finnes icke till för honom. Hon är hans verld och hvad han är för henne, det är han, det och intet annat.

ULF (*sakta för sig sjelf.*)

Han drömmer sig redan vid Audas fötter!

HELGE (*efter ett ögonblicks tystnad.*)

Och nu Fader Ulf, huru säger du?

ULF.

En man är det han gjort. Hans egna handlingar göra honom till hvad han är. Har han uträttat intet, så är han intet och han försvinner ifrån jorden som om han aldrig varit till.

HELGE (*långsamt.*)

Hvad han gjort? Ja du har rätt, Fader! Jag förstår din mening. Det är det enda som aldrig dör. Hvad jag verkat, hvad jag handlat, det är jag och intet annat, och det skall jag vara ännu uti Gimles sal.

(*efter några ögonblicks tystnad.*)

Gå gode Sigurd, säg min gamle tjenare, att han förstått mig bäst.

(*Sigurd går.*)

Kan jag ej vinna min brud för hvad jag är, med granna kläder vill jag icke söka vinna henne. Följer du mig, Fader?

ULF (*stiger upp.*)

Jag följer dig. Oden vare med oss på denna färden.

HELGE.

Och Frigga, kärlekens gudinna. Glömmmer du hvad ärende oss för till Svithiod? (*De gå.*)

(*Slut på 1:sta taflan af 1:sta akten.*)

Andra Taflan.

(*Upsala. Ett rum uti Konung Iwars hus. Till venster en dörr, till höger ett litet fönster eller vindöga. I fonden vägg (fondrideau).*)

Femte Scenen.

AUDA (*ensam.*)

AUDA (*sitter vid fönstret och arbetar; hon lägger ned arbetet i sitt knä.*)

Huru är det med mig? Jag kan ej sömma. Det vill ej lyckas att föra nålen och tänka på en

gång. Det gjorde jag ju alltid förr, och tankens lugna, jemna vingslag tycktes mig just gå i samma takt som nålen. Jag klippte af en tråd och det jag drömde om på samma gång. Men nu! Nålen kan jag knappt styra mera, och som en brusande ström flyta tankarne fram uti vältrande vågor genom mitt sinne. Så ligg der, (*hon lägger arbetet ifrån sig*) och då stilla bilder åter stiga fram inom mig så skall jag som förr virka dem in uti din duk.

(*Hon stiger upp och står vid fönstret.*) Nu vill jag gifva fria vingar åt min tankes örn, vill flyga bort till höjder der jag aldrig varit förr. O! Huru skönt! Jag är fri! Jag är fri! Utåt! Uppåt! Här nere bindes jag af bojor. Som en trälinna lyder jag min faders vilja. Der, blott der i den klara rymden är Kungadottern fri! (*Hon står några ögonblick i tankar vänd utåt fönstret, vänder sig sedan inåt rummet.*) Kung Helge Hvasse har begärt mig af min fader. Jag skulle blifva hans maka. Tyst! låt mig tänka. Huru blefve det då? Min faders välde öfver mig skulle sluta och Helges börja. Jag skulle ju blott utbyta en herrskare emot en annan; och dock längtar jag, ja, jag längtar derefter. Hvarföre? Måste jag ej lyda Konung Helge som jag nu lyder Konung Iwar. och blir det ena lättare än det andra? Ja! ja! Men än en gång, hvarföre? O! Nu förstår jag, och på samma gång har jag fått svaret på en fråga, som jag gjort mig sjelf väl tusen gånger sedan i går, den, om jag älskar Konung Helge. (*Utbrister.*) Ja, jag älskar honom! Derföre är det

Iwar Widfamne.

jag med glädje skulle kunna blifva hans trälinna i stället för min faders. Derföre fruktar jag icke lydnaden under honom. Ja, kärleken är den enda väg till frihet qvinnan eger. Att lyda den man älskar, *det* är att vara fri.

Alltsedan jag först visste hvad en hjelte var, har jag hört hans namn och det ordet tillsammans. I mina drömmar följde jag honom ofta; såg honom på hafvet, lugn under den rasande stormen; såg honom i striden, så som de sagt mig han är: hans öga blixtrande som svärds klingan emot fienden, vänligt som en broders emot den slagne. Han kom, och jag fick se honom med mina egna ögon. Jag vet icke om han är hvad qvinnor kalla skön, och hans klädnad skiljde honom icke ifrån andra. Jag vet blott att så, just så, skall en hjelte, min hjelte, vara. Ut i hans milda blåa öga såg jag så djupt som i en källa, då himlen hög och klar speglar sig deruti. Uppå hans panna hvilade lugnet, som en mäktig Konung på sin kungastol. Tusen faror skulle, tror jag, icke skrämma mig, så länge jag finge se derpå; men gjorde de det, tryckte jag mig blott intill hans famn — O! En gång der, om än allting störtade samman uti spillror omkring oss, ja uti sjelfva Ragnaröks-stunden, då gudar darra, skulle jag känna mig trygg och säker uti hans armar.

Och jag skulle få blifva hans maka! Skulle få följa honom på hans örnlika flygt genom lifvet! Helges maka! Hvilken lycka han bjuder mig! Och

jag? Hvad kan jag gifva honom i gengåfva? Djup-Audga kallas jag, emedan jag skall ärfva min faders länder och skatter; men jag vet att af Helge prisas de icke. Det är ej dem han söker. Nej, Konung Iwar Widfamnes dotter Auda den Djup-Audga har till slut dock intet mera att skänka sin älskare än det som Nordens fattigaste flicka har, sitt hjerta.

(Hon faller i tankar, lutande armbågen mot fönsterbrädet och ögonen riktade emot höjden.)

Sjette Scenen.

AUDA. DROTTNING GYRITA *(kommer.)*

GYRITA.

Auda!

AUDA *(spritter till och vänder sig om.)*

Moder! — Hvad säger Kungen?

GYRITA *(med en suck.)*

Kungen säger efter sin vana ej många ord. Fåfängt har jag försökt att utforska hans tankar. Jag vet ej hvad han beslutat.

AUDA.

Moder, hvad tror du han beslutat?

GYRITA.

Det är längesedan jag fick deltaga i hans råd-

slag. Han var alltid sluten, och nu vet jag icke mera hvad han har i sinnet, än jag vet hvad ödet skickar med den dag som gryr i morgon.

AUDA (*för sig.*)

Mörke, gåtlike Fader! Ja, du är mitt öde.

GYRITA.

Dock, jag misstar mig. Något mera vet jag. Då jag ser falken sväfvande i skyn, kan jag ej säga hvart han styr sin flygt, men ett vet jag: rof är hans tanke och våld blir hans nästa handling.

AUDA (*ifrigt.*)

Fruktar du någon fara för Kung Helge? Han är min faders gäst. Med största vänskap och heder tog Konungen emot honom.

GYRITA.

Det bevisar intet. Stillast sväfvar falken, ej en fjäder tyckes röra sig, just ögonblicket innan han faller ifrån skyn och spänner klorna i sitt byte. Dock fruktar jag ej att Kung Iwar bryter emot gästfrihetens lagar. Så länge Helge är hans gäst kan han nog vara trygg. Men sedan må han taga sig i akt. Seeland, Helges och Röreks kungadöme, har länge varit ett mål för Iwars maktlystnad. Det är ett rikt land och ligger midt ibland hans andra riken.

AUDA.

Men, Moder, hvad sak har väl, kan väl min fader hafva emot sin ädle gäst?

GYRITA.

Ack, barn, du känner ej din fader. Sak har den starke ej svårt att finna, då han vill plundra den svage. Kung Iwar hade ej blifvit så stor och mäktig som han är, om han endast stridt mot dem, som gifvit honom sak.

AUDA (*efter någon tystnad, hvarunder hon sett ned på golftet.*)

Moder, älskar du Kung Iwar?

GYRITA.

Det är en fråga som jag mången gång gjort mig sjelf. Han var den störste kämpen uti Norden. En gång gaf jag honom afslag. Jag styrde mitt eget rike, Jutland, och hade tolf kämpar omkring mig. Han stred med dem alla på en gång och slog dem alla till döds. Jag hatade honom, men kunde ej taga mina tankar ifrån honom. Ständigt stod han för min syn uti sin jättelika kraft; och jag kände, att om han kom tillbaka som han lofvat och än en gång bad om min hand, så skulle jag ej hafva mod att säga honom nej. Då nådde mig ryktet om hans död. Den trolldomskraft, hvarmed han bundit mig, blef då bruten, jag var åter fri; och dock, du kan väl icke förstå mig då

jag säger det, dock funnos ögonblick, då jag nästan
sörjde hans död, längtade tillbaka till min träl-
dom. Auda, det finnes någonting tjugande för oss
qvinnor hos kraften, hos styrkan; det är så skönt
att kasta sig med svaghetens njutning uti den
starkes våld. Förstår du mig?

AUDA (*efter några ögonblicks tyst-
nad.*)

Nej, Moder, kraften ensam tjugar icke mig.
Jag drages icke att älska den starke, som ej *kan*
vara svag. Det höga trädets rot griper med väl-
diga armar uti jorden, och dess stam rör sig knappt
vid stormens vilda brottning; dock vaja bladen för
en sakta fläkt, och toppens späda qvist gungar un-
der den lilla fogeln, som qvittrar uti solen.

GYRITA.

Ja, det är olika med dig. Men du är starkare
än jag. — En tid flöt bort. Jag blef trolofvad med
Siward, en mäktig man söderifrån. Vid sjelfva
bröllopet kom Iwar tillbaka, ensam, förklädd. Längst
bort i salen stod han och förebrådde mig min
otrohet i dunkla ord, som endast jag förstod. Hans
öga hvilade på mig med ett uttryck, som jag al-
drig glömmmer. Då föll trolldomen öfver mig igen.
Jag svarade, att jag trott honom vara död, men
aldrig älskat någon annan än honom. Då höjde
han sitt svärd. Inför mina ögon sjönk min brud-
gum ned, genomborrad af Iwars klinga, och mitt

ibland döende och döda vigde din fader mig vid sig uti blodig vigsel. Från den stunden är jag hans. Kärlek eller hat, hvilketdera vet jag ej; ibland den ena känslan, ibland kanske den andra. Han är grym, han är hård; men han tjusar mig ännu som då, uti den stund han stod och stred, högre, ensam emot alla mina kämpar och hans breda svärd färgades i Siwards hjerteblod. Auda! mitt barn! Jag är så svag, och han är så stark, så stark.

AUDA.

Moder, du är upprörd. Tänk ej på dessa hemska minnen. Jag förstår dig och kan ana huru min fader synes dig, mot hvilken han dock en gång visat kärlek. Mot mig har han aldrig varit annat än den stränge, hårde herrskaren. Jag minnes ej som barn ett enda leende uppå hans ansigte och vänligt ord talte han aldrig till mig. Hög och mäktig, men hotande tillika stod han för mig, och ödet sjelft syntes mig mer lätt att beveka än min fader. Allfader förlåte mig, om jag ej älskar Konung Iwar så, som en dotter borde! Men säg mig mera om huru han såg ut, då du talade om Konung Helge. Svarade han dig icke något ord, hvaraf du kunde gissa till hans mening?

GYRITA.

Han satt tyst och såg rätt framför sig, under det jag berömde Helge, hans manliga utseende och

det stora rykte han eger som krigare och Konung. Jag var ej ens viss på att han hörde mig. Men en gång vände han sina ögon emot mig, höll dem så några ögonblick och sade: "Du är som andra kvinnor; ingen ro har du förrän du sett din dotter såsom brud." Sedan satt han som förut till dess jag frågade om han kunde önska sig en bättre måg. Då svarade han endast: "Helge får mitt svar i morgon" och bad mig skicka hans fosterfader Horder till honom. Jag gjorde så, och kom sedan hit upp till dig. Nu har jag ej mera att förtälja, vill därför gå och se att allt är rustadt till det stora gästabad, som din fader i dag gör till Konung Helges ära. Blir allt ej väl beställt der-vid, så darrar jag hvarje gång Konung Iwars öga söker mig. (*Hon går.*)

Sjunde Scenen.

AUDA (*ensam.*)

AUDA.

Min stackars moder! Hon älskar sin make och darrar dock för hans öga. Huru kan kärlek bo i samma bröst som fruktan och ej dö? Jag vet att höga gudar älskas så, med bäfvan; och inför Odens allmakt böjer sig mitt sinne med en namnlös känsla, som sällar sig till den vördnad, hvarmed jag erkänner djupet af hans vishet. Men inför människor bör väl icke en menniska darra.

Dock, qvinnan är så svag. Inför den som kan krossa henne, hvad under om hon darrar? (*Stolt.*) Krossa henne? Ja, och äfven nej. Den starke som hotar en qvinna, kan taga hennes lif, ja, kan plåga henne förr än han tager det. Men der slutar ju hans makt. Och visste han blott djupet af den afgrund vid hvilken han stod, så skulle hans arm förlamas, hans kind blekna och hans hjerta stå stilla uti hans bröst. Hon, den svaga, har lidit slut och Gimles salar öppnas för den som modigt dukat under här på jorden. Han, den starke, med den enda handlingen har han störtat sig ned i ett djup, så mörkt, att sjelfva Allfaders öga ej kan se honom dernere. Uti Bergelmers afgrund dväljes han för evigt och den tanken gnager honom som en orm: hans egen styrka var hans största svaghet. Strålande höjd! Svindlande djup! Den starke, det är just han som borde darra inför den svaga; ty svagheten har Odens skydd och den som bryter emot den svaga, han bryter emot Oden sjelf.

Åttonde Scenen.

AUDA. GYRITA (*inkommer hastigt. Hon synes upprörd och tvekar i sitt tal.*)

GYRITA.

Auda, mitt arma barn! Jag olyckliga, hvad skall jag göra?

AUDA (*lugnt och stilla.*)

Hvad är det som upprör dig så häftigt, Moder? Är det mig som olyckan har träffat, så tala utan fruktan. Tala blott, derom ber jag dig!

GYRITA.

Konung Iwar, din fader —

AUDA (*som förut.*)

Ja, Moder, min fader —

GYRITA.

Då jag nyss skulle gå till stora salen fann jag honom der jag lemnade honom, ännu försjunken i sina tankar. Jag vågade ej tilltala honom, utan gick hastigt genom rummet. Då ropade han efter mig och frågade hvarest du befann dig. "Iwar", sade jag, "om det är din afsigt att gifva ditt bifall till Helges frieri, så låt mig, för min trogna kärleks skull låt mig få vara den, som gifver henne det glada budskapet; eller, om det är för mycket, så låt mig åtminstone vara der och se mitt barns glädje, då du säger henne ditt beslut." — Ack, Audå! Jag vet ej huru jag skall säga dig —

AUDA (*efter ett ögonblicks tystnad.*)

Du har sagt nog, Moder. Smärtar det dig, så tala icke mera derom.

GYRITA (*snyftande.*)

Ödet är för hårdt emot dig, mitt barn. Du är så ung; blott sjutton år, och att träffas af ett sådant slag! Arna barn!

AUDA (*vänligt och mildt.*)

Intet öde är för hårdt att kunna bäras. Gråt icke för min skuld, Moder. Jag behöfver all min kraft, och dina tårar skulle kanske komma mig att äfven gråta. Då vore den förbi. Kan min fader icke älska mig, så ville jag dock ogerna att han skulle förakta mig. Kommer Kungen hit, Moder?

GYRITA (*som med möda lyckas
gräffa gräten.*)

Ja, barn, han kommer. Lyssna, så hör du kanske redan hans steg. Ingen går så som han i Svithiods land. Der, hör du? Han kommer.

AUDA (*sakta.*)

Ja, jag hör honom, Moder.

(*Tystnad. Tunga steg höras långsamt närma sig. Begge stå orörliga, Gyrta uti en ställning, uttryckande djup bedröfvelse, Auda med armarna ned vid sidan, hufvudet rätt upp och seende rakt ut framför sig.*)

Nionde Scenen.

DE FÖRRA. KONUNG IWAR WIDFAMNE. (*Han är en högväxt man med utomordentlig axelbredd. Håret ljus och långt,*

små ögon med stora buskiga ögonbryn och ett af ärr vanställt ansigte med slutet, ogenomträngligt uttryck. Han är klädd uti fredsdrägt utan svärd och hjälm. Vid sitt inträde ser han ett ögonblick skarpt på Gyrita, vänder sig derefter till sin dotter och står en stund och betraktar henne.)

IWAR.

Auda!

(Auda vänder sig emot honom och står i afvaktan på hans vidare ord.)

IWAR.

Jag har ett ord att säga dig, min dotter.

AUDA.

Jag hör dig, min Fader och Konung.

IWAR *(fortfar att under hela samtalet noggrannt betrakta sin dotter; efter en paus.)*

Hvad synes dig om vår gäst, Kung Helge ifrån Seeland?

AUDA.

Han har godt lof om sig, så har man sagt mig, Fader.

IWAR.

Min fråga löd: Hvad synes *dig* om honom? Han har nu gästtat här i sju dagar och bör du hafva sett nog af honom för att veta om han likar dig väl eller illa.

AUDA *(ser upp i hans ansigte och svarar efter några ögonblicks tystnad.)*

Jag förstår icke hvarföre du gör mig den frågan, Fader; men jag vill svara dig. Konung Helge likar mig ganska väl.

IWAR.

Vänd din håg ifrån honom. Han skall icke blifva din man. *(Då hon ingenting svarar upprepar han.)*
Har du hört mig, Auda?

AUDA *(med låg röst.)*

Ja, Fader.

IWAR.

Och förstått mig?

AUDA.

Jag har förstått att jag ej skall blifva Konung Helges brud, ja.

GYRITA *(går fram och talar af-sides till Iwar.)*

Iwar! Är ditt beslut oryggligt? Låt dig be-
vekas! Du vet icke huru hon har fäst sig vid
honom. Förkrossa henne ej! Hon är vårt enda
barn. Jag ber dig!

IWAR *(ser ifrån Gyrita till Auda.)*

Hon ber icke sjelf.

GYRITA.

Hon är ej ibland dem som bedja.

IWAR (*ser åter länge på sin dotter.*)

Nej, du har rätt, hon är ej ibland dem som bedja. Hon är ibland dem som befalla; det höfves väl min dotter och en gång Nordens Drottning.

(*Han vänder sig för att gå, men kommer tillbaka.*)

Auda! Konung Helge kommer hit för att tala vid dig. Han har begärt att efter sitt lands sed få sjelf framföra sitt ärende och söka vinna ditt bifall. Jag har ej kunnat neka honom det. Han vet intet och får intet veta om mitt beslut förrän i morgon. Jag vill ej störa gästabudets fröjd och gamman i dag.

AUDA (*för sig.*)

Detta felades ännu. (*Högt.*) Fader, *fordrar* du att jag skall se och tala vid konung Helge innan gästabudet?

IWAR.

Ja, jag fordrar det. Ila skulle det anstå mitt rykte att synas utöfva tvång öfver dig och stänga dig inne från dina friare. Tala vid honom, men säg honom ingenting, en konst som alla qvinnor kunna. Glöm ej, att du är Nordens förnämsta qvinna och Konung Iwar Widfamnes dotter. Jag litar på dig, Auda.

AUDA.

Du *kan* göra det, fader.

(*Iwar går ut.*)

Tionde Scenen.

AUDA. GYRITA.

GYRITA.

Mitt arma barn! Huru hård han var emot dig! Ditt lidande var grymt!

AUDA.

Jag ville heldre utstå tio år af hvad jag led nyss än den stund jag går till mötes nu. Hör du Kung Helge ännu, Moder?

GYRITA.

Nej, barn, jag hör intet.

AUDA.

O! Så vill jag gråta nu, att jag må vara stark sedan, när han är här. Låt mig få hvila som ett barn igen i dina armar, Moder. (*Lägger sitt hufvud på modrens bröst.*) Säg ingenting, låt mig blott gråta stilla. (*Ser upp i Gyritas ansigte.*) Var ej så sorgsen, Moder. Kyss mig — så.

Elfte Scenen.

DE FÖRRA. KONUNG HELGE HVASSE.

(*Tystnad. Kung Helge Hvasse inträder. Gyrita och Auda hafva intagit en annan ställning, men dock nära hvarandra. Efter de första orden går han fram till Auda och fattar un-*

der det följande hennes hand. Under hela denna scen är Audas sätt icke vemodigt eller sorgset; men afmätt, underligt, mekaniskt, stundom nästan som om hon talade i en dröm.)

HELGE.

Ädla Drottning, jag helsar dig. (*till Auda.*) Auda, får jag tala vid dig? Konung Iwar, hvilken jag nyss mötte, sade mig att tillfället var godt; jag skulle finna dig väl beredd att höra mig.

AUDA.

Sade Konungen så? — Ja, han hade rätt; jag är väl beredd att höra dig.

GYRITA (*afsides.*)

Detta är för mycket; jag måste söka att draga henne bort. (*Högt.*) Min dotter är tröttad af falkjagten i dag, ädle Konung; och gästabudet stundar —

AUDA.

Moder, jag är icke trött af jagten. Men att jag är trött, kan jag ej neka till. Dock vill jag lyssna till Konung Helges ord, om han det önskar.

HELGE.

Så vill jag tala kort, på vikingavis. Auda, jag håller dig kärast af allt på jorden. Vill du blifva min, så skall jag lefva för dig allena. Sjelfva hafvet och vikingalifvet vill jag öfvergifva för din skuld.

AUDA (*med låg röst.*)

Nej, nej. Du skall aldrig öfvergifva hafvet för min skuld.

HELGE (*ser forskande på henne.*)

Huru skall jag tyda det svaret, Auda?

AUDA.

Tyd det som du kan, Kung Helge. I morgon får du min faders svar och mitt.

HELGE (*ser länge tveksamt på henne, släpper hennes hand och utbrister.*)

Skall morgondagen någonsin komma!

AUDA.

Ja, morgondagen skall komma — tidsnog.

HELGE.

Du längtar ej efter den?

AUDA.

Mig tyckes att en hvar dag har sitt mått —

HELGE.

Af glädje?

AUDA.

Ja.

Ivar Widfamne.

HELGE.

Och af sorg?

AUDA.

Ja, äfven af sorg.

HELGE.

Så är det törhända med alla andra dagar; men för mig kan den dag som föds i morgon blott hafva med sig det ena af tvenne: ett öfvermått af glädje eller ett öfvermått af sorg. Auda! säg mig, svara mig! om din fader gifver mig sitt ja-ord, skall du blifva min af kärlek och ej af tvång?

AUDA (*efter någon tystnad.*)

Gaf min fader dig rätt att ställa äfven den frågan, Konung Helge?

HELGE.

Ja, det gjorde han, och tillade, att på det svar du gaf mig berodde mycket; ty han vore för god fader att icke gerna göra dig till viljes.

AUDA (*för sig.*)

Min fader litar *mycket* på mig. Bistå mig alla goda gudar i denna stund!

HELGE.

Du är vred på mig?

AUDA.

Vred på dig? — Nej.

HELGE.

Nej, du är icke vred. Det var en fåvitsk fråga. Hvad kunna mina ord röra dig, om de ock flöda brännheta från ett hjerta, som är en enda glöd af kärlek? Du känner dem icke, de störa ej mera den frid som råder uti ditt jungfruliga bröst än gudabilden uti templet störes af dyrkarens kyssar och strida tårar. Förbarmande, gudomligt medlidande, blott det. Den djupa urskogen, till hvilken ingen storm har trängt sig fram, dess lugn är såsom ett hjertas, hvilket aldrig känt hvad kärlek är.

AUDA (*för sig.*)

Det finnes ett lugn, djupare än det han nämner. Det lugnet eges af ett hopplöst hjerta. (*Högt.*) Kung Helge, du har sport mig om jag älskar dig. Jag kan ej svara dig derpå. Då min fader Konung Iwar lät dig göra den frågan, frångick han landets sed. Jag måste blifva vid den. Mig tyckes, det är ett helsosamt bruk att icke tala om kärlek med den, om hvilken man ej ännu vet, att han skall blifva ens man. Hvarenda ungmö uti Svithiod ser och talar om huru jag, huru Kungadottern handlar. Förlåt mig, Konung Helge! Jag måste handla som jag gör.

(Hon gör några ögonblicks uppehåll och säger sedan med tydlig röst ehuru med synbar ansträngning.)

Det svar, som min fader gifver dig i morgon, är äfven mitt; tag det som om jag hade gifvit dig det sjelf.

(Då Helge icke svarar, utan står försjunken i tankar, ser hon upp på honom och säger med mildare röst.)

Är du vred på mig?

HELGE (spritter till.)

Din like såg jag aldrig! (Han försjunker åter i tankar.)

AUDA (står några ögonblick och ser på honom, vänder sig sedan sakta om till Gyrita.)

Moder, är det ej tid?

GYRITA.

Jo, mitt barn, jag hör redan gästerna samlas. Kom, låt oss skynda.

(Auda och Gyrita gå. Helge ensam kvar.)

HELGE (långsamt.)

Kung Iwar gjorde orätt, ja, och äfven jag som sporde henne. Så skall en Konungs dotter handla. — Men, skall jag vinna henne? Hon röjde ej sitt hjertas tankar med en enda blick, ett enda ord. Likt snäcken, som sluter sig uti sitt skal, så slöt hon sig in uti sin stolthet som qvinna och som Kungadotter. Dock, ännu har jag godt hopp; och morgondagen skall afgöra mitt öde.

(Han går långsamt ut åt samma håll. Scenen blifver några ögonblick tom.)

Tolfte Scenen.

(Scenförändring. Fondrideaun uppdrages. Stora gillesalen uti Konung Iwar Widfamnes hus. Midt uti rummet ett långt bord fullsatt med dryckeshörn, kannor m. m. Vid öfre ändan af bordet midtför åskådarne: högbänken. Uti densammas midt KONUNG IWAR. På hans venstra sida: GYRITA och AUDA, Till höger: HELGE HVASSE. Nära intill dem ULF, HORDER och andra förnäma män. Längs efter bordet sitta Svenska och Danska kämpar drickande med hvarandra. Rundt omkring på väggarna sköldar, rustningar, spjut och svärd. Bakom Konungens plats tvenne pelare med bildstoder af Oden och Thor skurna i träd. Vid täckelsets uppgång och under början af följande samtal synes Gyrita tala vid Auda och de öfriga gästerna vid hvarandra.)

IWAR (vänd till Helge.)

Drick, ädle frände! Männe vårt mjöd icke smakar dig? Vi brygga det med mera humle här vid Fyriså än I på Seeland.

HELGE (dricker och smakar.)

Ja, store Konung, så är det tror jag. Mjödet faller mig dock väl i smaken likasom allt annat här i Svithiod; (sänker rösten) och vinnar jag du i morgon gäfve mig det ena så fritt som du nu bjuder mig det andra.

IWAR (sänker rösten.)

Nog sagdt! Jag förstår halfqväden visa. Men du måste hålla i minnet, att det ena likasom det

andra brygges af både humle och honung. Humlen, de bäska vilkoren, sätter jag till. Honungen, bifallet och kärleken, måste komma ifrån annat håll. — Men huru aflopp ditt försök att föra din egen talan?

HELGE.

Svaret får jag, sade hon, i morgon.

IWAR.

Och lät hon dig intet förstå om huru svaret skulle utfalla?

HELGE (*skakar på hufvudet.*)

Intet.

IWAR (*afsides.*)

Godt! (*Till Helge som förut.*) Ädla skepp hålla länge ut, som du vet, Kung Helge; en ungmö gifver sig aldrig förrän i sista ögonblicket. Men nog derom. (*Med hög röst.*) Huru trivas dina drakar att simma i sött vatten? Det är väl första gången, huru vidt omkring du än farit?

HELGE.

Ja, det är första gången. Ett dägeligt vatten är Lögaren, det är visst och sannt. Sådant hafva vi icke på Seeland.

GYRITA.

Också benämnas den Svithiods öga. Men edert Seeland är ock ett rikt och vackert land.

HELGE.

Det är vackert, ja; och hvad rikedom en angår så har man brukat först yxan och sedan plo- gen. Landet är odladt och tätt bebodt.

IWAR.

Seeland är ett rikt land. Ofta, medan jag var Konung i Skandia, hafva mina skepp gungat uti det smala sundet der nere. Jag känner väl de bördiga stränderna. Du talade nyss om Lögaren, frände. Det går en gammal sägen som nämner Seeland och Lögaren på samma gång. Min fosterfader Horder, der sitter, känner den väl.

HORDER (*låtsar sig icke höra Konungens ord, fattar sin bägare och dricker med sin granne.*)

IWAR.

Fosterfader! Förtälj oss den sagan om huru Seeland lydde under Svithiods Konung.

HELGE (*hastigt.*)

Seeland under Svithiods Konung! Det mån- de jag bra gerna höra, huru den sagan lyder.

IWAR (*småleende.*)

Var lugn, frände. Det lyder ej under Svithiods Konung nu, dess värre. Horder! Fosterfader!

HORDER (*vresigt.*)

Om den sagan nu måste förtäljas, så befall

en af dina hofskalder att göra det. Mestadels plägar eljest Kungen sjelf vara den, som älskar att tala om Gefions besök hos Konung Gylfe.

IWAR.

Låt oss dricka. Sedan vill jag sjelf berätta sagan, eftersom det lyster Konung Helge att höra den. (*De dricka.*) Konung Sköld var bådas vår ättefader, och sagan rör äfven honom. Derföre passar den godt att berättas, när män af en släkt äro under tak tillsammans.

HORDER (*afsides.*)

Af mindre orsak än den sagan har blod flutit. Törhända dock den stolte sjökonungen icke genomskådar Iwars dolda mening.

IWAR (*sedan de druckit.*)

Så här lyder sagan.

Hafsgudinnan Gefion begärde af Konung Gylfe i Svithiod, i gengåfva för de tjenester hon visat honom, så mycket land som hon med fyra oxar kunde plöja upp på en dag och en natt. Han medgaf det. Då hemtade hon fyra jätteoxar från Jotunheim, spände dem för en jätteplog och plöjde dermed så hårdt och djupt, att landet lossnade och flöt ut i hafvet. Det stannade slutligen i ett sund. Der lät Gefion landet blifva stående och kallade det — Seeland.

KÄMPAR (*sins emellan.*)

Det var en rolig saga, Konungen berättar.
Låt oss dricka och höra vidare på. (*De dricka.*)

IWAR.

Der landet stått blef nu vatten. Näsen på
Seeland ligga som vikarne i Lögaren, säges det.

KÄMPARNE (*emellan sig.*)

Det var en lustig saga! Låtom oss dricka
på den.

IWAR.

Gefion åktade sedan Sköld, som var Odens
son, och bodde med honom i Lejre på Seeland *).
Hade jag rätt, frände, då jag sade att ditt rike en
gång hört under Konungen i Svithiod?

HELGE.

Ja, Konung Iwar; och lika rätt hade du, då
du sade, att det nu ej lyder under honom.

IWAR (*afsides.*)

Men skall ännu en gång göra det, så hjälpe
mig Asa Thor.

GYRITA (*orolig.*)

Låt mjödet smaka dig, ädle Helge. Men du
har intet i bägaren tror jag —

*) Den yngre Edda. Cap. I.

IWAR (*afbrytande.*)

Vår dotter Auda tillhör det att hedra en så ypperlig gäst, genom att räcka honom mjödet. Auda! Din faders gäst törstar. Det är nog taladt!

AUDA (*har en stund suttit såsom försjunken i sina tankar. Vid Iwars ord gör hon en ansträngning, ser ett ögonblick stillatigande på fadren, fyller derefter en silfverbägare, går fram till Helge, vidrör bägaren med sina läppar, räcker honom den och säger.*)

Hell dig, du den ädlaste hjelte i Norden! jag dricker dig till med Rolf Krakes minnesskål!

(*Alla stiga upp med horn och bägare i handen. Dånande rop af alla kämparne.*)

KÄMPARNE.

Länge lefve Konung Helge Hvasse! Vi dricka honom till med Rolf Krakes skål, den yppersta i Norden!

(*Slut på 2:dra taflan af 1:sta akten.*)

Tredje Taflan.

Trettonde Scenen.

(*Afgudatemplet i Upsala. Offring vid Odens stora gyldene guda-bild. Det är natt. Templet upplyses af bloss. Prester gå omkring altaret, sysslande med offertjensten, under det tempeljungfrur i högtidlig dans röra sig i kretsar. Chör af presterna med dämpade röster. Ett kort uppehåll mellan hvarje vers af sången. Odens ÖFVERPREST, klädd i hvit skrud, står orörlig framför altaret. Några få åskådare på afstånd, här och der knäböjande i templet.*)

PRESTERNAS SÅNG.

Stilla låt sången
Stiga mot Vallhall,
Allfader höge
Höre den Han.

Rökoffer ryka
Rundtomkring runden.
Dofta af vällukt
Väggar och hvalf.

Lifsådran röda
Renande rinner.
Luttrande lågan
Längtar mot skyn.

Blodmängda bollen
Bjuda vi Guden.
Oden har orent
Offer ej kärt.

(Under det de syssla med afgudabilden.)

Nu smörjen sakta
Altarets sidor,
Vördsamt bestryken
Bilden med blod.

(De stänka af den heliga blodet på folket.)

Stänken ock blod på
Bedjande barnen,

Bloden som sonar
Synder och skuld.

(Efter ett uppehåll.)

Bot är nu bjuden,
Blidkad är Guden;
Tagen försoning,
Faren med frid.

(Det är mot slutet af natten. Småningom börjar morgongryningen att svagt upplysa templet, blossen tyckas brinna mattare. Slutligen bryta solstrålarna in genom den vida tempelporten, utanför hvilken offerlundens lummiga träd sakta vaja och susa uti morgonvinden. Dansen och sången hafva efterhand afstannat. Solen skiner fullt på Öfverpresten, altaret och gudabilden.)

ÖFVERPRESTEN *(vänd emot den uppgående solen.)*

Natten är förliden. Den har varit helgad åt offer och bön. Dagen börjar med sitt arbete, sina bekymmer och sina fröjder.

Vi helsa dig, strålände sol, bild af Allfaders nåd och godhet emot jorden! Öfvergif oss icke du! Lemna oss icke i mörker och rädsla! Stig hvarje morgon alltid lika schön ifrån den rosen-skimrande östern och töm din glans, din värme utöfver jorden, så skola vi förstå att Han, Den Mäktige, ännu med mildhet blickar ned på Nordens folk!

Allfader! värna och skydda denna dag Svithiods land och alla som der bygga och bo. Hägna de lyckliga, gif tröst åt de olyckliga. Höga och låga,

Konung och träl, rika och fattiga, unga och gamla, starka och svaga, män, qvinnor och barn, omhägne Du dem!

Se! bålet slocknar, blossen synas blekna! Uti skenet från den verldsfaekla, som Den Mäktige har satt på himlen för att tälja om sig, huru svaga äro icke lågor, tända utaf menskohänder!

Allfader, och I, mäktige Gudar! varen med oss denna dag!

(Tempeltjensten är slut. Alla lemna efterhand templet utom Öfverpresten som qvarstår framför altaret, och en ensam qvinna långt ned i templet, orörlig, med armarna omkring och pannan lutad mot en pelare. Hon är höljd i en vid mantel så att hennes ansigte ej synes. Prestens ögon fästas på henne. Någon tystnad.)

ÖFVERPRESTEN.

Qvinna, hvem är du?

(Hon reser sig upp från sin lutande ställning, men svarar intet.)

PRESTEN.

Hvi dröjer du i templet? Offret är slutadt, jag har förrättat bönen.

QVINNAN.

Du bad för mig; jag ville vänta, till dess Oden hört din bön.

(Tystnad.)

PRESTEN.

Hvem är du?

QVINNAN.

En olycklig.

PRESTEN.

Hvad söker du?

QVINNAN.

Du nämnde det uti din bön.

PRESTEN (*efter ett ögoblicks uppehåll.*)

Tröst?

QVINNAN.

Ja.

PRESTEN.

Är du brottslig?

QVINNAN.

Jag är ej brottslig uti det som gör min sorg.

PRESTEN.

Då finnes tröst. Hvad är det som vållat din sorg?

QVINNAN.

Jag har förlorat den jag hade kär.

PRESTEN.

Öfvergaf han dig?

QVINNAN.

Nej.

PRESTEN.

Var han dig icke värdig?

QVINNAN (*häftigt*.)

Han var en gud på jorden!

PRESTEN.

Så låg felet hos dig? Var du flyktig?

QVINNAN.

I döden skall jag älska honom lika troget som jag gjort tills nu.

PRESTEN.

Om I begge älskadens, hvarföre skiljdens I?

QVINNAN.

Det var min faders vilja.

PRESTEN.

Det sår kan läkas.

(*Tystnad.*)

QVINNAN.

Jag har en större sorg.

PRESTEN.

Förtälj den.

QVINNAN.

Han vet ej att jag älskar honom; dock, det må ej ändras; men han tror mig vara högmodig, stolt och nyckfull: det är bittrare än allt annat, bittrare långt än döden.

(Hon lutar pannan emot pelaren som förut och qvarstår så under det följande.)

PRESTEN.

Att blifva misskänd af den man älskar är en vanlig lott. Hvem undgår den?

QVINNAN.

Att andra lida är icke någon tröst för mig.

PRESTEN.

Du söker tröst hos gudarne. Här du sökt den hos dem, till hvilka gudarne gifvit tröstens gåfva, hos goda menniskor?

QVINNAN.

Jag har ingen, till hvilken jag kan gå.

PRESTEN.

Har du ej en moder?

QVINNAN.

Jag har måst trösta henne; hon är svagare än jag.

PRESTEN.

Och ingen syster?

QVINNAN.

Ingen syster.

PRESTEN.

Så gå till Kungadottern. Hon är genom sin födsel syster till alla qvinnor i sin faders land. Det säges, att hon är underbart god och mild mot dem som söka henne. Mitt barn, jag har ej bättre råd. Sök Auda, Konung Iwars dotter.

QVINNAN *(med en sakta nekande rörelse på hufvudet.)*

Hon har ej någon tröst för mig.

PRESTEN.

Hvaraf vet du det så visst?

QVINNAN *(lyfter upp sitt hufvud.)*

Ack Fader! jag är den du talar om. Jag är Kungadottern Auda.

(Lång tystnad. Slutligen går Presten ned ifrån altaret och fram till henne.)

PRESTEN *(högt men icke egentligen till Auda.)*

Konung Iwar Widfamnes dotter, Auda, hon som kallas Djup-Audga! Hon är ung, fager, den rikaste mö i Nordanlanden; och här står hon, en-
Iwar Widfamne.

sam och tröstlös, liknande en bruten säf, som kastats utaf stormen in i templets lugna hamn. Allfader! Menniskor klaga att ödets lotter falla ojemnt. — Det är ej så.

(Tystnad.)

AUDA.

Har du ej ett ord att säga mig?

PRESTEN *(med djup rörelse.)*

Allfader sjelf skall sända dig tröst — då du lidit nog.

AUDA *(efter någon tystnad.)*

Så vill jag bida tåligt tills han sänder den. Ingen skall höra Auda klaga mer. *(Hon bjuder honom guld.)* Här är något litet, Fader.

PRESTEN *(afvisande.)*

Jag kan ej taga det.

AUDA.

Huru? Det är ju öflig plägsed att gifva en skänk som tempelgåfva? Vill du ej taga mitt offer?

PRESTEN.

Ditt offer, det har jag redan tagit.

AUDA *(förvånad.)*

Huru! Jag gaf dig intet.

PRESTEN.

Unga Kungadotter! Guld kan mången gifva. Få äro de hvilka bära fram till Gudarne så rena offer som det du gjort i dag. I en stund som denna kan jag icke taga jordiskt guld.

AUDA.

Jag förstår dig ej.

PRESTEN.

Då du beslöt att vara lydig och tålig under din faders vilja, gaf du ej det, som var dig dyrbarast af allt? Du har nedlagt din kärlek på den barnsliga lydnadens altare. Unga flicka, du har offrat nog.

AUDA.

Men templet, offertjensten?

PRESTEN.

Hör mig, du Odens ättling, ty ditt hjerta är nog varmt, ditt förstånd nog klart att förstå hvad som är fördoldt för mängden. Heligt är templet och väl behagliga för gudarne de offer, som menniskor lägga ned inför deras altaren. Dock äro dessa offer blott yttre tecken till den hjertats vördnad och lydnad, som gudarne älska mera än allt annat.

Djupt inom sig känner hvarje menniska en längtan efter att trygga sig vid det som är mäkti-

gare än hon sjelf, att försona sig med allmakten, kort sagdt: att finna frid; och uti offer af det, som hon håller kärt, finner denna längtan ro. Se, derföre röka offerbollarne på altar-runden, derföre offras dag och natt i templet, till ett tecken, att hela folket söker frid. Funnes denna frid i hvarje bröst, om hvarje hjerta vore ett altare, der oskuld, lydnad, godhet ur aldrig slocknad offerlåga steg mot skyn, O! då kunde *detta* tempel gerna vara öde, dess altaren förfallna och dess prester döda. Jorden vore då ett enda stort tempel, der gudar gerna dvaldes och der menniskor hade en försmak utaf Gimles fröjd.

AUDA (*som stått orörligt lyssnande.*)

Det är en herrlig dröm!

PRESTEN.

En dag skall den blifva verklighet. Du sjelf skall bättre förstå dess sanning, då den första bittra smärtan af din sjelfuppoffrings luttrande eld gått förbi och lemnat själen klar och fri.

AUDA.

Fader, jag känner det *redan*. En ljuflig frid faller öfver mig vid dina ord. Kunde jag blott veta att han ej hatar mig!

PRESTEN (*vänligt.*)

Han hatar dig ej. Hvem skulle kunna hata dig?

AUDA.

O! Att jag finge höra det af hans egen mun!

(Steg höras i templet utanför scenen.)

PRESTEN *(vänder sig om, står ett ögonblick och ser ditåt samt säger de. efter.)*

Din bön skall törhända blifva hörd. Allfader är mild mot sina barn.

(De draga sig bakom pelarne, så att de ses af åskådarne men ej af de inträdande. Begge alldeles orörliga under hela nästa scen.)

Fjortonde Scenen.

DE FÖRRA. KONUNG HELGE HVASSE. *(Han är klädd i full rustning. Med honom på afstånd hans fosterfader) ULF.*

HELGE *(tager hjälmen af sitt hufvud.)*

Den djupa skuggan svalkar min panna. I den helga tystnad som råder här i templet kännes mitt sinne lugnare. Här vill jag dröja till dess allt är färdigt för affärden. *(Han sätter sig.)*

ULF *(långt bort i templet.)*

Låt oss gå ombord på skeppen, Helge!

HELGE.

Ja, Fosterfader. Gif mig blott ett ögonblick att tänka på min sorg, så vill jag följa dig sedan.

ULF (*närmar sig.*)

Ett sår som ditt läkes aldrig då man tänker derpå.

HELGE.

Fosterfader, såg du någonsin en kämpe falla, som ej dog med ögat fästadt på sitt banesår? Jag har fått mitt; det är i hjertat, och jag vill se derpå, till dess hjertat klappat slut. Bed mig ej glömma! Jag kan det ej.

ULF.

Aldrig blef ännu någon besviken i sin kärlek som ej sade så. Det blir bättre, då din fot åter trampar drakens plank, då din panna svalkas af hafvets friska vind. Kom blott! Till skeppen!

HELGE.

Fosterfader! Ingen har svikit mig.

ULF (*afsides.*)

Han har icke genomskådat Kungens list. Nåväl, det skulle båta intet att visa honom den. Emot Iwars vilja vinner han henne dock aldrig och skulle blott råka i strid med Sveakonungen.

HELGE (*lika mycket för sig själf som till Ulf.*)

Kung Iwar, som annars säges vara så slug och listig, har varit redlig mot mig i denna sak.

Tidigt lät han mig förstå, att kunde jag vinna Audas hjerta, så skulle han gifva mig henne till äkta. Han har frågat sin dotter och hennes svar löd nekande. Jag ville ej att Kungen skulle hafva tvingat henne att taga mig till man. Hvad har jag då att säga emot honom?

ULF (*afsides.*)

Ren och ädel, anar han icke svek hos någon annan, vore det än Utgård-Loke sjelf.

HELGE.

Och Auda? Skulle jag klaga emot henne, derföre att hon icke kunde älska mig? Icke kunde jag, en rå viking, behaga henne, den fina Kungadottern, med sinnet fullt af fridfull visdom och oändlig mildhet. Hon gaf mig döden; men hon gjorde det, icke med glädje, icke med njutning af att krossa mig; hon gjorde det så som solen, då hon gifver döden åt en blomma, hvilken förmädet vänder sig med kärlek mot den strålande gudinnan. Hon kunde icke älska mig; men jag skall evigt älska henne, och med mitt sista andetag skall jag säga: Skön och god var hon, och uti Norden fanns icke hennes like.

(*Tystnad. Helge stöder hufvudet i handen. Efter några ögonblick höres utanföre och på afstånd Helges sjöfolk sjunga, under det de göra i ordning båtarna. Orden blifva till slut tydliga.*)

SÅNG AF VIKINGARNE.

Kasta loss! kasta loss!
 Låt oss skynda från Svithiods strand!
 Länge nog, länge nog
 Våra drakar re'n legat i land.

HELGE (som lyssnat till sången qvänder med halfhög röst likasom för sig sjelf fortsättningen och slutet på hvarje vers.)

På det ändlösa haf
 Kanske läkes det sår,
 Som mig Kungsdottern gaf.

SÅNG.

Nu låt gå! nu låt gå!
 Se hur' drakskeppet böljorna skär!
 Eja ut! Eja ut!
 Långt som böljan den blåa oss bär.

HELGE.

Uti storm och i strid
 Kanske glömmes min sorg,
 Kanske finner jag frid.

SÅNG.

Nu till strid! Nu till strid
 Låt oss ila med seglen i topp.
 Mera vind! Mera vind!
 Så att snabbt blir som örnens vårt lopp.

HELGE.

Dock, hur' hastigt jag far,
Och hvad lycka jag har,
Blir mitt hjerta dock kvar.

SÅNG.

Nu farväl! Nu farväl!
Frisk är vinden och friskt är vårt mod.
Stig ombord! Stig ombord!
Säg, hvi dröjer du, sjökonung god?

HELGE.

Tungt är sinne och mod,
Sjukt känns hjerta och blod
Hos den sjökonung god!

HELGE (*stiger upp och fortsätter
sången.*)

Aldrig mer, aldrig mer
Helge Hvasse nu lemnar sin väg.
Endast en, endast en
Ibland tusende smekte hans håg;
Och försmådd utaf den,
Ut på vågen, sin vän,
Drar han åter igen.

Hennes bild, hennes bild
Skall dock följa mig städse på färd.
Hon var god! Hon var mild!
Men jag arme var henne ej värd.

Hon ej mig hade kär.
 Hennes evigt jag är;
 Jag ej mera begär.

(Helge och Ulf lemna templet. Efter någon tystnad lyfter Auda sitt hufvud. Hon har gråtit, men ser fridfull och lugn ut.)

AUDA.

Du hade rätt, Fader. Den Mäktige är mild.
 Han har varit det mot mig.

(Täckelset faller.)

ANDRA AKTEN.

(Nära ett år har förflutit sedan 1:sta akten.)

Första Taflan.

(Upsala. Stora salen uti Konung Ivars hus.)

Första Scenen.

KONUNG HELGE HVASSE (inträder, följd af några män.)
EN AF SVEAKONUNGENS TJENARE.

HELGE (till tjenaren.)

Kung Iwar jagar, säger du?

TJENAREN.

Ja, herre Konung. Björnen jagar han. Men bud om din ankomst äro sända efter honom. Snart är han tillbaka.

(Helge går framåt scenen; hans män och tjenaren dröja kvar i fonden.)

HELGE.

Och jag är åter här! Här i Upsala, ja i samma hus, der hon dväljes! Om det på jorden finnes en fläck, som jag borde fly, så är det denna; och här står jag dock. Förunderliga ödets lek som skickat det så!

Ja, min Norna spinner en sällsam lefnads tråd åt mig. Att fria för min broder, der jag sjelf fått afslag, söka vinna den qvinna till min broders maka, som jag — ja, det är fåfängt längre söka bedraga mig sjelf — som jag ännu älskar mest af allt på haf och jord! Aldrig, så länge en ättling af Askurs slägte ännu finnes qvar, skall väl någon nödgas göra hvad jag — *måste* göra denna dag.

Måste! Hvem tvingar mig? Hvems träl är jag då vorden, efter som jag *måste* lyda, *nödgas* göra det, som jag icke vill?

Så har jag frågat; och länge blef jag mig sjelf svaret skyldig. Men jag kände dock, att det fanns ett svar, kunde jag blott finna det. Och jag har funnit det.

Trälen suckar under öket, ser på den friborne och tänker afundsamt: lycklig är han, som ingens bud behöfver lyda, som gör blott hvad han sjelf vill! Ack, huru litet vet han ej derom! *Jag* bär ej träle-märket kring min hals, mitt drakskepp flyger ut öfver hafvet till fjerran länder, det är *min* hand som sköter rodret och ingen af alla mina män är, som frågar mig hvarthän jag styr. Är jag ej fri? Är jag ej Konung? Hvarföre står jag då här i denna stund, beredd att göra hvad jag hatar? (*Med uttryck.*) Derföre, att det finnes ett "måste" inom mig, som talar till mig, som drifver mig, som tvingar mig och — som jag lyder. (*Långsamt och med uttryck.*) Nej, jag är icke fri. Den

rösten — ty det är som om orden sades i mitt inre — den rösten är min herrskare, är hvarje frimans herrskare. Trälen lyder icke den. Han fruktar piskan, och då han gjort sitt arbete, får han gå till fatet. Den frie mannen har ock sitt straff; men äfven sin belöning. Handlar han icke rätt, så tvingas han dertill af det han fruktar mera än trälen piskan: sjelfförakt; när han gjort rätt, får hans sinne frid; tvånget finnes icke mera och han känner sig verkligt fri.

(Efter någon tystnad.)

Ja, blott den, som alltid gör det rätta, är verkligt fri, och han allena är värdig att herrska öfver andra. *(Med hänförelse.)* O! Nu förstår jag: Oden, Allfader, Han den Mäktige som kommer ofvanifrån och råder öfver allt, *Han* är den ende frie uti verlden, och det är *derföre* Han herrskar öfver den.

(Han går ett par gånger fram och tillbaka.)

Dystra aningar hafva följt mig på denna färden. Då min broder Rörek först talade vid mig om Auda, kunde jag icke råda honom att fria; men då han sedan bad *mig* resa åstad och söka förvärfva henne till brud åt honom, hade jag på länge icke ett ord att svara, så oberedd var jag på hans begäran. Svithiod var mig ett svårt ord att uttala, mitt minne derifrån var sorg, min högsta önskan att kunna glömma, mitt enda hopp att tiden och afståndet skulle läka hjertats sår. Då säger Rörek: "res dit, för mig, din bror; sök att

vinna henne för mig". Hvad skulle jag svara honom? Allt, tyckte jag först, gaf mig skäl att säga nej. Min gamle fosterfader Ulf bad mig döende att jag aldrig mera skulle fara till Upsala och att jag skulle undvika Konung Iwar. Ifrån honom, sade han, skulle min ofärd komma. Faran skydde jag ej, faran för lifvet. Det var en vida större fara som jag fruktade, den låg förborgad i mig själf, uti min egen svaghet. Ja, jag höll på att blifva feg! — Då jag kände *det*, då reste jag. Det skall ej kunna sägas, ej med sanning, att Helge Hvasse rades för ingenting på jorden, *utom* för sig själf; att han ej vågade göra sin broder till viljes, af fruktan att hans kärlek skulle locka honom att glömma sin ära.

(*Tystnad. Långsamt och eftersinnande.*)

Men jag känner att det finnes faror, som *äro* att frukta. Döden? Ha! Hvem fruktar döden? Loke! Frestare! Du är ej blott en saga. Jag har ej känt dig förr än nu. *Du är att rädas för.*

(*Han står tyst en stund. Snart derpå höras jagthorn och hästramp utanför.*)

TJENAREN (*ser ut genom fönstret.*)

Konung Iwar har kommit hem ifrån jagten. — Nio björnar äro fällda och dragas nu ned af hästarna. (*Till Helges män.*) Hafven I så godt om björnar i ert land att I kunnen fälla nio björnar på en jagt?

EN AF HELGES MÄN (*torrt*)
 Seeland är icke något björnaland.

Andra Scenen.

DE FÖRRA. KONUNG IWAR WIDFAMNE. (*Han är jagtklädd och bär ett björns pjut i sin hand, hvilket han dock vid inträdet lemnar till en af de män som följa honom. Han går fram till Helge och helsar honom med ett hjertligt handslag.*)

IWAR.

Hell dig ädle frände och välkommen åter till Svithiod!

HELGE.

Haf tack mäktige Konung och frände! Dock, jag har stört din björnjagt, fruktar jag? Det vållar mig sorg.

IWAR.

Gör ingenting! Nog björnar voro fällda för en gång. — Har du haft god härnad?

HELGE.

Icke mycket ännu. Att säga sanningen, styrde jag hit upp, strax sedan jag hade lagt ut mina skepp. Vi hafva haft sen vår hos oss.

IWAR.

Äfven här. — Ännu en gång välkommen. Men någon särskild orsak har väl fört Helge Hvasse

så tidigt hit upp till Lögarens stränder. Ännu har sommaren icke varit lång nog för att släcka din törst efter stormar och strider?

HELGE.

Du har gissat rätt, Kung Iwar. Jag vill säga dig mitt ärende så gerna först som sist. Jag kommer, för att begära din dotter Auda till maka åt min broder Rörek.

IWAR (*förvånad*.)

Din broder Rörek! Förstår jag dig rätt? Du begär min dotter för din broder Rörek?

HELGE.

Ja!

IWAR.

Mig tyckes, att min frände Rörek varit oförsigtig att begära min dotters hand, då hon försmått dig, som dock i allt är så mycket bättre än han.

HELGE.

Min broder Rörek är icke sämre än jag. Tvärtom är han i allt mig jemngod, fastän måhända ej så beryktad i vikingatåg.

IWAR (*ser på honom tigande*.)

HELGE.

Röreks håg har städse varit vänd åt fredliga värf. Att styra landet och skifta rättvisa borde väl vara lika godt yrke som att styra vikingsskepp och skifta byte.

IWAR (*smäleende.*)

Icke illa har Rörek valt sitt sändebud, märker jag. En varm försvarare har han i sin broder Helge!

HELGE.

Och hvem skulle vara närmare till att försvara honom än jag?

IWAR (*som förut.*)

Ja det är sannt; hvem skulle vara närmare dertill än du? (*Med uttryck.*) Jag skall ej glömma hvad du sagt, då jag öfverväger Röreks anbud.

HELGE.

Skulle tilläfventyrs mina ord gå ur ditt minne frände, så är jag beredd att säga om dem, hvar och när du vill.

IWAR (*långsamt och med eftertryck.*)

Så? — Äfven inför min dotter Auda?

Iwar Widfamne.

HELGE (*träffad; efter ett ögonblicks
runtan, med en viss ansträngning.*)

Ja. Om det behöfves, äfven inför din dotter
Auda.

IWAR (*ser på honom; förändrar
sedan sitt sätt.*)

Ogerna framför jag ditt ärende, Konung Helge,
och utgången lærer väl ej vara oviss. Men efter
du yrkar derpå, så skall jag tala vid min dotter.
Du begär henne således till brud åt din broder
Konung Rörek? Är det så?

HELGE (*otåligt.*)

Ja! Konung Iwar, ja! och i alla Gudars namn, ja!

IWAR.

Nåväl, utan dröjsmål vill jag tala vid Auda
och svaret skall du sedan få. (*Han hviskar vid en tjenare.*)
Ditt herberge är tillredt frände. Vid aftonvarden
se vi hvarandra åter. Välkommen!

HELGE.

Jag tackar dig ädle Konung.

(*Han går.*)

IWAR (*till en tjenare.*)

Min fosterfader Horder.

(*Tjenaren bugar sig och går.*)

Tredje Scenen.

IWAR. Sedan HORDER.

(Iwar sätter sig uti en stol och försjunker uti tankar. Hans fosterfader Horder inkommer efter en stund. Iwar blir honom i början ej varse och Horder står tyst ett stycke derifrån betraktande konungen. Slutligen ser Iwar upp och märker Horder.)

IWAR.

Säg din tanke derom, Fosterfader!

HORDER *(något sträfft.)*

Min tanke plägar icke sägas, förr än jag vet hvad frågan rör.

IWAR.

Har du ej hört?

HORDER *(som förut.)*

Nej, dina tankar kan jag icke höra. Sedan jag kom hit in så har du tänkt, icke talat. Dock kunde jag väl våga ett försök att gissa hvad som sysselsatte dig. Du tänkte på Helge och hans ärende hit till Upsala?

IWAR.

Du har gissat rätt, Fosterfader. Du minnes, att Helge fick afslag af min dotter Auda, då han för sig sjelf sökte hennes hand; det är nu nära ett år sedan.

HORDER.

Jag minnes väl, att Helge Hvasse fick afslag; jag minnes icke, att Auda gaf honom det.

IWAR.

Han fick afslag. Nu har han kommit hit, för att begära min dotter åt sin broder Rörek, med tillnamnet Slungering.

HORDER.

Och nu, hvad begär du af mig, fosterson?

IWAR.

Ditt råd i denna sak.

HORDER (*efter några ögonblicks tystnad.*)

Ämnar du följa mitt råd?

IWAR.

Sedan jag hört det, skall du få svar.

HORDER.

Annorlunda borde jag hafva ställt min fråga. Iwar! Har du ej redan själf fattat ett beslut, som du ämnar utföra, huru än min mening lyder? Ämnar du ej efter din vana nyttja mina råd endast som du nyttjar vinden: att föra dig dit du själf vill, åt ditt eget håll, huru den än blåser?

(Iwar sitter tyst. Horder kommer närmare och fortfar med stigande hetta.)

Jag har engång rådt dig i denna sak och jag gör det icke mera. Hvarföre gaf du ej din dotter åt Kung Helge? Jag vet det ej. Men ett vet jag: jag är led vid att råda den, som inga råd tager. Dina djupa afsigter, dina rufvande tankar, dina mörka vägar kan jag icke följa. Jag vet blott hvad som höfves en Nordmannakung, som vill lefva i ärlig vänskap med sina vänner, i öppen fejd mot sina fiender; som vill förtjena hvar mans beröm om sig, att vara stor konung, tapper krigare och redlig man. Din kungakonst förstår jag icke att hjälpa dig uti, och *vill* icke, förstode jag det ock. Den smakar mig för mycket — en gång måste det dock sägas — af en annan Sveakonungs kungakonst, hvars minne icke ännu är dött i landet. — Vål om det vore, ty han nämnes ej med pris.

IWAR (mörkt och hårdt.)

Säg ut, gubbe, hvad menar du? Hvilken Konung syftar du på?

HORDER.

Ingjald Illråda.

IWAR (hånfullt.)

Ingjald Illråda! — *Jag* bränner inga fylkeskonungar. Ingjald var en mordbrännare, afskydd, hatad af sitt folk. Jag är den store Sveakonungen,

som alla vörda. Hvad likhet finnes det väl emellan oss?

HORDER.

Jag vill svara dig. Jag vill hålla fram en fackla, vid hvars sken du skall skåda in uti ditt eget sinnes djup, förstå de dunkla syften som leda dig, ja, kanske få en aning om huru Oden ser dig, "den store Sveakonungen, som alla vörda!"

IWAR.

Jag hör dig.

(Han lutar sig tillbaka i sin stol, ögonen mot marken, stundom lyftade med ett strängt, halft ironiskt uttryck på fosterfadren.)

HORDER.

Det var ett strängt tal, syntes dig, då jag nämnde Iwar och Ingjald i samma andetag. Du bränner icke fylkeskonungar, säger du. Gör du ej det, som värre är? Du utsår tvedrägt, hat och afund emellan dem du vill förderfva, till dess de antingen dräpa hvarandra eller ock, vanmäktiga af inre strider, blifva lätta byten i din hand.

Han, Ingjald, var en mordbrännare. Han tände oväns gård vid midnattstid. Han bjöd sex Konungar till gästabud och brände dem inne med deras folk. Så gör ej du. Nej. Men deras öde var dock bättre än det, som du bereder dina fiender. Du tror det ej? Så hör.

Ingjald var svekfull. Oden hatar honom och ingen vördar hans minne uti Nordanland. Det är sannt. Jag försvarar ej honom. Men han sände dock sina ovänner härifrån efter ett herrligt gästabud, med glada sinnen, öppna hjertan, och med redliga famntag hvilande uti hvarandras armar. Han var svekfull emot *dem*; du gör dem själfva fulla af svek. De dogo såsom ädla hjeltar. Du förderfvar dem först, och som fridlösa brodermördare gå de hädan. Han brände deras kroppar. Din list förtär det ädla i deras själar. Allfader välkomnade Ingjalds döda i Valhall. Du skiekar dina ned till blekblå Hel.

IWAR (*hånfullt*.)

Du är ensam af din tanke. Folket dömer mig ej som du.

HORDER.

Och folkets dom är Odens dom, tänker du. Ja, efterverldens dom, Kung Iwar, är Odens dom, ej samtidens. Den brinnande kungsgården lyser långt och vidt. Alla se dess sken. Det fördolda krypande sveket som du yfves öfver och kallar kungaklokhet, dess gång ser ej folket; men en dag skall det blifva uppenbart för människors ögon, liksom det redan är det för Odens öga. Inför efterverldens dom skall ränksmidaren stå sida vid sida med mordbrännaren. Du är stor *nu*, Konung Iwar. Hurudan blir du *då*?

IWAR.

Heldre stor medan jag lefver, än efter min död, om jag ej kan vara bådadera. Men jag fruktar icke efterverldens dom.

HORDER (*svarar intet. Tystnad. Efter en stund stiger Kungen upp.*)

IWAR.

Du förstår mig icke, Fosterfader. Äfven jag tror att efterverlden skall döma. *Den* skall förstå mig; du är för nära mig för att kunna göra det. Ställ dig vid bergets fot och du ser remlor, skrefvor, fläckar; men du kan ej se berget i dess helhet, ej dess storlek, ej huru trygg och bred dess grundval är, än mindre huru det djerft skjuter upp mot höjden och gömmer sin topp ibland molnen. Efterverlden skall se mig på afstånd, efterverlden skall förstå den stora tanke, på hvilken jag grundade min makt, det stora mål jag sträfvade mot; den skall döma mig som *Konung* och säga: han var stor.

HORDER (*kallt.*)

Hvad är ditt mål?

IWAR.

Nordens enhet! Allt skall blifva ett, allt skall förenas uti min enda hand. Sveakonungen skall råda öfver Norden, och — hör mig, gubbe! när

Norden blifvit ett och enigt, skall dess Konung också blifva hela jordens Konung. Det jern, som finnes i våra berg, är sinnebilden af den kraft, som finnes hos våra folk. I Södern vaskas guld; men guld förvekligar; jernet är blott dyrbart i egen kraftig hand och manar derföre till strid enhvar, hvars enda rikedom det är.

(Med hänförelse.)

Ja, *jag* skall blifva stor och Norden skall blifva stort uti *min* hand. Jag kallas *Widfamne*. Det är ej nog för mig. Huru heter Oden? *Allfader*. Hvad vore Oden om han hette *Widfader*? *Allfader* råder öfver verlden och jag vill likna honom. *Allfamne* är det namn som tjusar mig.

(Tystnad.)

HORDER.

Det synes mig —

IWAR (vänder sig mot honom.)

Hvad?

HORDER.

Att Ingjald hade samma mål som du. Han drömde också om Nordens enhet.

IWAR (strängt.)

Tala ej om Ingjald mera! Dock, ja — du har rätt; han røjde väg för mig.

HORDER.

Som vådelden gör det för stigmannen.

IWAR (*som förut.*)

Nej, gubbe! som svedje-elden gör det för odlaren.

(*Tystnad.*)

HORDER (*gående.*)

Farväl, Kung Iwar!

IWAR.

Öfvergifver du mig?

HORDER (*vänder sig om; med mildare röst.*)

Nej, jag öfvergifver dig icke. En fosterfader har svurit att vara sin fosterson följaktig i döden. Jag skall ej svika min ed. Jag sörjer endast öfver dig.

IWAR.

Men — jag ville spörja dig om råd i denna sak; (*tekar*) dock — lika godt; eller kanske bättre så.

(*Iwar vänder sig ifrån Horder och sätter sig; denne går emot dörren. Kommen dit stannar han, synes tecka och vänder några steg tillbaka.*)

HORDER (*allvarligt, men mildt och sorgset.*)

Ja, Iwar, kanske bättre så. Jag var din rådgifvare på vägen till Sveakonungarnes säte. Ut i din höga flykt att söka likna gudarne är jag för svag att hjälpa dig. Mätte dina egna vingar icke svika dig och ditt fall blifva stort.

Ett råd vill jag dock gifva dig på färdén, det sista som går från fosterfadrens läppar, tills den dagen kommer, då vi följas åt i döden.

Du vill likna Oden, Allfader. Sök först att lära känna honom, sök att förstå *hvarföre* Oden är så stor, så mäktig, *hvarutaf* han fått sitt namn: Allfader. Är du då så viss, att kunde du blott spänna ditt bälte af lydländer rundt om jorden, du skulle herrska öfver den? Minns, att sagan talar om en, som växte och växte, till dess han blef så lång, att han räckte omkring jorden och bet sig i sin egen stjärt. Han var oändligt stor. Herrskade han öfver jorden? Sådén är icke Odens makt. Allfader styr människorna genom sin vishet, vård och kärlek. *Det är Allfaders ande, som råder öfver verlden.* Sök att likna Honom, ej den andre, hvars namn jag icke vill uttala. Ve mig! om jag en dag måste säga dig, att medan du sökte likna Oden, blef du istället lik —

(Han går ut.)

Fjerde Scenen.

IWAR (*ensam.*)

IWAR (*ser efter honom; några ögonblicks tystnad.*)

Hvad menar han? Gubben börjar blifva gammal eller talar han i yrsel. Men i ett sade han

sannt, han kan ej följa mig längre. Kanske ingen kan det. Då skulle jag blifva ensam? Finnes det ingen? ingen? — Gyrita? Hon älskar mig, ja. Hon har ingen vilja utom min. Den mark jag träder på är hon färdig att falla ned och kyssa. Min blick förkrossar henne eller skänker henne lifvet. Nej! Min egen skugga är ett bättre stöd än hon.

Auda? Hon är min dotter och, misstar jag mig icke, så har den fina ungmön något af min egen kraft. Men hon är qvinna och drömmer väl som alla qvinnor om gyllene kärlek och dess fröjder, som af dem skattas högre än allt annat. Mig undras, om hon älskar Helge ännu? *(Han sitter stilla och tänker.)* Jag vill pröfva henne. *(Han stiger upp och slår med svärdet på en sköld som hänger på väggen. En tjennare inträder.)* Kungadottern! Jag vill tala vid henne. *(Tjenaren går. Tystnad, hvarunder Ivar går upp och ned.)*

Seeland måste blifva mitt, med våld eller list, likagodt; detta ädla smycke ibland länder skall ej längre sitta på en annans panna. Helge? Den stolte örnen! Han skulle icke beqväma sig till att blifva lydkonung uti sitt ärfda rike. Derföre fick han icke heller Audas; en sådan måg är icke i min smak. Den andre, Rörek, säges vara denne olik, sluten, sitter hemma och dömer landet, medan Helge ligger i härnad. Han kunde möjligen. — Men nej, sålänge någon af den gamla kungastammen finnes kvar, blir folket ej mig troget. Således, till roten med yxan! — Dock låt mig tänka. — *(Gripen af en tanke.)*

Kanske just — Ha! (*Står länge och eftersinnar.*) Ja.
Så är det, ja. Och Auda blir nu först Röreks
brud. Sedan går det andra af sig sjelft.

(*Sätter sig.*)

Femte Scenen.

IWAR. AUDA (*kommer långsamt in,
stannar vid dörren och ser på fadren; går derefter med något
hastigare steg fram till honom.*)

AUDA.

Fader, du har sändt bud efter mig. Här är jag.

IWAR (*vänder sig halft om och
ser på henne länge oafbrutet, hvarunder Auda slår ned ögonen
och står alldeles stilla. Han talar vänligt.*)

Auda, du har blifvit underbart fager sedan
jag såg dig sist.

AUDA.

icke sedan du såg mig sist har mitt ansigte
kunnat förändra sig, Fader; måhända —

IWAR.

Måhända?

AUDA (*sakta.*)

Sedan du sist tänkte på mig.

IWAR (*småskrattande.*)

Och när var det, flicka, tror du?

AUDA.

Jag vet ej. Kanske att ett helt år gått förbi.
Talat till mig har du ej sedan förra sommaren.

IWAR.

Förra sommaren? Det var då Konung Helge friade till dig. Ja, det är nog sannt, att fäder ej hafva tid att tänka på sina döttrar oftare, än då friaren kommer och klappar på dörren. Men, om så är, borde jag tänka på dig — i dag.

AUDA.

Hvarföre i dag?

IWAR.

Har ryktet då icke ännu nått ditt jungfruloft?
Konung Helge Hvasses skepp ligga åter och gunga
på Lögarens vågor, och han sjelf —

AUDA (*ifrigt.*)

Han sjelf?

IWAR.

Är här i Upsala.

AUDA (*tiger.*)

IWAR.

Nå, flicka! Har du ej någon fråga att ställa till mig?

AUDA (*synes ämna tala, men hejdar sig.*)

Nej, Fader.

IWAR.

Du längtar ej att få veta hvad hans ärende är, denna resan? Och dock rör det dig lika nära nu som sist.

AUDA.

Fader, om du har något att säga mig, så tala.

IWAR (*för sig.*)

Hon är stark, den ungmön! Mig undras huru stark. Jag vill pröfva henne. (*Högt.*) Helge Hvasse har seglat hit för att fria —

AUDA (*sakta och tönlost.*)

Ja, Fader.

IWAR (*ser på henne noga.*)

För att begära dig till brud —

AUDA (*som förut.*)

Ja, Fader.

IWAR (*långsamt.*)

Åt sin broder Rörek.

AUDA (*drager häftigt efter andan,
står sedan stilla.*)

IWAR (*ser länge på henne och vänder sig sedan till hälften ifrån henne. Afsides.*)

Stark! Stark som Asa Thor! — Asa Thor? Han är stark att slå; ej att blifva slagen. — Hon är stark som — som en qvinna — ja, som en qvinna. (*Vänder sig åter till henne.*) Du har icke glömt Kung Helge?

AUDA (*drömmande, tonlöst.*)

Glömt honom? Nej.

IWAR.

Du älskar honom ännu?

AUDA (*som förut.*)

Älskar honom? Ja.

(*Tystnad, hvarunder Iwar sitter halfvänd i sin stol och ser på sin dotter.*)

IWAR.

Och hvad svar skall jag lemna Konung Helge denna gång?

AUDA (*rätar upp sig och ser Iwar uti ansigtet.*)

Hvarföre frågar du mig, Fader? Min vilja lärer

väl nu som förut intet betyda, om du sjelf annorlunda beslutat.

IWAR.

Och derest du sjelf finge råda?

AUDA.

Så skulle Konung Rörek aldrig få min hand.
Du vet det väl.

IWAR (*stiger upp.*)

Du talar trotsigt, dotter.

AUDA.

icke trotsigt, Fader; jag önskade blott att icke blifva missförstådd — ännu en gång.

IWAR (*hårdt.*)

Missförstådd ännu en gång? Hvem har missförstått dig?

AUDA.

Konung Helge Hvasse. Han trodde sig hafva fått afslag af mig, då han istället fick det af Konung Iwar.

IWAR (*hastigt.*)

Hvem har sagt det?

Iwar Widfamme.

AUDA.

Han sjelf*).

IWAR (som förut.)

Och du svarade honom?

AUDA.

Intet.

IWAR.

Det är väl. I detta har du handlat som du borde och som det anstår min dotter. (*Han går fram och tillbaka i rummet, stannar sedan bredvid henne.*) Auda! Har du icke förstått hvarföre jag nekade Helge Hvasse din hand?

AUDA.

Nej Fader, jag har aldrig förstått dig.

IWAR.

Många äro heller icke de som gjort det. Men det är tid att du lär känna mig mera än du gör. Sätt dig och lyssna till mina ord.

(*Konungen återtar sin plats. Auda flyttar fram en låg trädpoll och sätter sig ett litet stycke ifrån honom. Under samtalen sitter hon för det mesta med hufvudet stödt på begge händerna, ögonen nedåt marken.*)

IWAR.

Du säger, att du icke förstått hvarföre jag

*) Jemför tempelscenen i 1:sta akten.

nekade Konung Helge din hand. Jag gaf dig icke åt Helge, derföre, att du älskade honom.

AUDA (*lyfter hufvudet och ser med förvåning på honom; derefter skakar hon långsamt på hufvudet och återtar sin förra ställning.*)

IWAR.

Auda, vet du hvad som gjort mig så mäktig som jag är?

AUDA (*utan att se upp.*)

Nej, Fader.

IWAR.

Det, att jag aldrig har älskat någon.

AUDA (*som förut.*)

Aldrig älskat!

IWAR.

Nej, barn. Hade jag gjort det, vore jag som sagdt ej nu den jag är. Jag vet ej hvad kärlek är. Det är något som jag endast känner genom andras tal derom, och genom hvad jag sett deraf hos kärleksyra menniskor.

Den som vill herrska måste vara stark. Att älska är att vara svag. Den som vill styra menniskorna får ej sjelf vara träl hos en annan menniska; och hvad är kärleken annat än förlusten af sin frihet?

AUDA (*halft för sig själf, utan att se upp.*)

Den kännes dock ljuf för hjertat.

IWAR (*som hört henne.*)

Ja, andras kärlek är god att hafva. Den stärker makten. Älska blott ej tillbaka. Låt ingen hafva i sin makt att smärta dig derigenom, att du ej kan undvara hans kärlek. Kärlek är blott, jag sade det nyss, ett annat namn för att gifva sig frivilligt i en annans ego. Den, som håller af en annan, är hans gåfvoträl och tigger sedan nådebröd af honom.

Du skall en gång blifva Drottning efter mig. Älskar du, så är det den du älskar som är herrskare öfver mitt välde, och icke min dotter. Så får det icke blifva. Auda! du måste besluta dig att afstå ifrån kärleken!

AUDA.

Och hvad har du att bjuda, som kan ersätta mig för det jag förlorar?

IWAR.

Makt! flicka. Valet står dig fritt emellan kärlek och makt. Att älska en enda, hvad är det emot att fruktas och lydas af hela världen?

AUDA (*tiger.*)

IWAR.

Nå, kan du tveka?

AUDA (*lyfter upp hufvudet.*)

Nej, Fader, jag tvekar icke. Ett enda ögonblick af kärlek är mera värdt än all den makt du talar om, räckte den ock för alltid. Makt är ett kallt ord emot kärlek, eller rättare, huru kall och färglös skulle makten icke vara, om jag icke finge älska, en varmast, min brudgum, men sedan alla som hörde mig till, ja, hela världen. Hafvet är stort och mäktigt; grått och dystert synes det mig dock, då solen är borta; det är en bild af kungamakten utan kärlek. Det glittrande, solbelysta hafvet, sådan är den makt som lockar mig, den makt, som bestrålas af, men som äfven strålar tillbaka kärlekens glödande sol. Öfver människors hjertan vill jag herrska eller öfver intet.

IWAR (*föraktligt i det de stiga upp.*)

Så herrska då öfver intet! Jag var en dåre som trodde, att en flicka skulle kunna skatta någonting högre än eldiga blickar och älskogs honung-söta joller. Illa lika mig för öfrigt dina stolta svar och ser jag, att du ej gerna längre vill stå under min lydnad. Men Konung Rörek skall likväl blifva din man, ändock du det icke vill.

AUDA.

Jag var beredd derpå. Fader, du vet icke huru ondt du gör, du har ju aldrig älskat. En dag skall du kanske sörja öfver hvad du nu gjort;

men då hjälper din sorg icke mig, nej — och icke heller dig.

(Hon står ett ögonblick tyst och vänder sig sedan till Iwar.)

Du dyrkar styrkan och föraktar kärleken. Minns, att gudarnes makt bleknade då Balder, kärlekens gud, föll. Har ditt välde någon Balder? Länge varar det ej annars, eller, om det varar, blir det dig för tungt att bära. Du skall krossas af dess tyngd, ty du är ensam; ensam lefver du då du icke kan älska, och ensam skall du också dö.

IWAR.

Ensam, säger du? Nåväl då; ensam skall jag famna världen!

AUDA *(halfhögt.)*

Liksom Midgårdsormen.

IWAR *(vänder sig hastigt.)*

Ha! Du också! Hvem lärde dig det ordet? Var det min fosterfader Horder?

AUDA.

Nej.

IWAR *(ett ögonblick tyst.)*

Gå till ditt loft! — Hvarföre dröjer du?

AUDA *(långsamt och med eftertryck.)*

Derföre, att jag har ett ord att säga dig, innan vi skiljas.

IWAR.

Så tala, men fort.

AUDA.

Kung Iwar, du är mäktig, stora riken råder du öfver. Det finnes ett rike, som du mistat för evigt, din dotters hjerta. Mitt lifs lycka har du brutit, min kärlek har du nedlagt på din äregirighets altare. Se till åt hvilka gudar du har offrat och vänta dig din belöning af dem.

Ännu ett ord. Från i dag känner jag dig och börjar ana dina dunkla syften. Du gifver mig åt Konung Rörek. Nåväl ja, jag skall blifva hans maka. Märk det, *hans maka först och sedan* din dotter. — Och Fader, hvad jag har qvar må du lemna i fred; den glädje som ännu kan växa upp för mig i lifvet, hon är min egen och henne skall jag försvara. Minns det, Kung Iwar!

IWAR.

Trotsiga, stolta flicka, gör hvad du vill! Emot din egen vilja skall du blifva ett verktyg i mina händer och hjälpa mig till att vinna mitt mål. Du kan lika litet hejda mig i min väg som vassen vid stranden kan hejda den skummande vågen. Gör som den! Böj dig, flicka, när jag kommer.

AUDA.

Vassen reser sig åter och ser huru vågen krossas emot stranden.

IWAR.

Den har nått sitt mål.

AUDA.

Ja, förintelsen. — Farväl, Kung Iwar! Allfader döme emellan oss.

IWAR.

Emellan mig och min dotter dömer jag sjelf. Gå! och kalla hit din moder.

AUDA.

Här är hon.

Sjette Scenen.

DE FÖRRA. GYRITA (*kommer.*)

IWAR (*utan att se på henne.*)

Gyrita, din dotter skall gifta sig med Konung Rörek Slungering på Seeland.

GYRITA (*ifrigt.*)

Iwar, det är ej möjligt! du kan ej mena det! Huru — (*Iwar vänder sig om och ser på henne.*) Jag menar, — men vredgas ej; se ej så på mig. (*Han vänder sig bort.*) Jag ber dig — gif henne heldre — (*han vänder sig åter emot henne; matt*) ja, gif henne åt Rörek, efter du så beslutat (*snyftar.*)

IWAR (*småleende.*)

Du råder mig dertill? Auda, du hörde din moder?

AUDA (*mildt och vänligt.*)

Ja, jag hörde; hon sade orden, men hon menade dem icke. Gråt icke Moder! (*Tröstar henne.*)

Sjunde Scenen.

DE FÖRRA. HELGE HVASSE. HORDER.

IWAR (*till Helge medan Auda och Gyrita samtala med hvarandra.*)

Gode frände Helge, mycket har jag bedragit mig, då jag härtilldags ansett min dotter som den förständigaste qvinna. Nu må jag bekänna, att hon är mycket fåvis, ty eljest skulle hon icke utvälja den sämste brodren framför dig, som är en så förträfflig Konung.

HELGE.

Konung Iwar! Rörek är mig jemngod, som jag förut sade dig. — Förstår jag rätt, att du har gifvit ditt ja-ord till min broders frieri?

IWAR.

Ja gode frände, det förstår du rätt.

HELGE (*går fram till Auda och fattar hennes hand.*)

Så tager jag dig, väna jungfru, till min broders maka. Gudar vittne stunden!

(Hon böjer hufvudet utan att svara. Han lemnar henne hos Gyrita och går framåt scenen. Konungen vänder sig till Horder som stått tyst och sett på dem. Medan Iwar talar med sin fosterfader blir Helge stående för sig själf, försjunken i tankar. Drottningen ser ömsom på sin man, ömsom på Helge.)

GYRITA *(halfhögt.)*

Ett ord måste jag säga Helge, skulle än Iwar slå mig till döds därför. *(Ser på Iwar.)*

AUDA *(som hört henne, söker att hålla henne tillbaka.)*

Moder, det är för sent.

GYRITA.

Nej barn! Ännu är trolofningen icke kungjord i riket. Kunde jag blott smyga mig fram till honom utan att Iwar såge mig.

(Håller ögat på Iwar under det hon sakta går fram till Helge; en gång vänder sig Iwar till hälften och Gyrita stannar häftigt; sedan går hon fram till Helge och säger det följande i hans öra.)

GYRITA.

Kung Helge, huru länge skall du vara blind?

(Går hastigt tillbaka.)

HELGE *(sprittr häftigt till.)*

Blind! — Blind? *(Står några ögonblick som bedöfvad; går sedan häftigt tillbaka; till Auda.)* Hvad betyder det

ordet, som jag hörde? (*Iwar vänder sig om och lyssnar till hvad som säges.*) Har jag varit blind? Älskade du mig? Säg!

AUDA (*ser upp i hans ansigte.*)

Jag älskade dig, ja!

HELGE (*häftigt.*)

Då skall du också blifva min brud!

AUDA (*stilla.*)

Det är för sent.

HELGE.

För sent?

AUDA.

Jag är din broders trolofvade. Du har kallat gudar att vittna stunden. De hafva vittnat den.

HELGE (*står förkrossad.*)

IWAR (*kallt.*)

Hvem väckte honom? (*Hans ögon falla på Gyrita, som darrar af fruktan.*) Ha! Du!

GYRITA (*kastar sig på knä.*)

Nåd! Nåd! Jag kunde ej se henne lida.

IWAR.

Stå upp! Det anstår ej en Drottning att ligga på knä.

GYRITA (*står upp.*)

Du förlåter mig?

IWAR.

Ja, jag förlåter dig. Utan att veta det, har du just i rätta stunden gått mina ärenden. Du har kastat gnistan, der jag tillredt branden.

GYRITA (*förstår ej; glad.*)

Och du gifver henne åt Helge?

AUDA.

Moder, jag säger dig, det är för sent. Konung Iwar sjelf kan ej nu gifva mig åt Helge, ville han det äfven; han har ej mera någon makt öfver mig.

GYRITA (*ser ifrån den ena till den andra.*)

Hvad har jag gjort? Jag förstår eder icke någondera.

IWAR.

Du har gjort mitt rike större. (*Vänder sig bort; för sig.*) Seeland är redan mitt!

HORDER (*ser på honom; afsides.*)

Ännu ett fjäll har vuxit ut på Midgårdssormen.

IWAR (*för sig.*)

Allfamne!

GYRITA (till Iwar.)

Gif henne åt Helge!

AUDA.

För sent!

IWAR (hånfullt och kallt.)

Ja! För sent!

HELGE (vaknar småningom till medvetande.)

Ja, för sent! Dock ej för sent att hämnas.
(Går fram emot Iwar.) Konung Iwar! svekfullt har du handlat emot mig. Jag manar dig till envig och nämner dig hvars mans niding, om du icke möter mig.

AUDA (går fram emellan dem; till Helge.)

Hvad ämnar du göra? Han är min fader, du kan icke strida emot honom. Hvad skulle du säga till din broder Rörek?

HELGE (studsar, står slagen.)

Rörek! — Ja, du har rätt. (Till Iwar.) Allfader skall straffa dig!

(Slut på 1:sta taflan af 2:dra akten.)

Andra Taflan.

*(Några dagar hafva förflutit sedan 1:sta taflan.)**(Seeland. En strand vid hafvet.)*

Åttonde Scenen.

HELGE. Sedan AUDA.

HELGE.

Jag har fört henne hit till Seeland. Der är vägen till min broder Röreks hem; och der (*pekar ut hafvet*) är vägen till mitt, det oändliga hafvet. Hvilken af de två skall jag taga? (*Studsar.*) Hvad säger jag? (*Långsamt.*) Så har det då verkligen blifvit en fråga, som fordrar ett svar, och jag kan göra den, utan att skammens rodnad stiger till min panna? Jag älskar henne och hon älskar mig tillbaka. Men hon är Röreks genom sin faders ja-ord och min egen gerning. — Jag älskar henne så som aldrig någon qvinna blifvit älskad förr och aldrig blir det mera. Rörek har aldrig sett henne; en annan kungadotter kan blifva honom lika kär. Jag skall fria för honom hvar helst han begär det, om han blott vill gifva mig Auda. *Vill* gifva! Han *skall* gifva mig henne. Gifva? Hon är ju redan min, jag för henne med mig ut på hafvet, det är mitt rike; hon skall blifva hafvets Drott-

ning; jag sätter henne på min kungastol, den högsta väg som tornar sig mot skyn och jag vill se hvem som skall kunna rycka henne ifrån min sida.

(Tystnad; med helt annat uttryck.)

Hvilken usling jag har blifvit! — Usling! Nåväl; är en usling mindre lycklig än en ärlig man? O! Det finnes stunder, då jag nästan önskade att kunna vara usel; usel och låg, usel och låg som ett djur. Men — en sak fordras dertill: att icke veta att man är det; att icke kunna se sig själf eller åtminstone att icke vänjas vid den styggelse, som är den andra delen af en själf. Hvarföre, hvarföre vållar det onda blott en strid emellan de begge olika människorna uti oss och icke heldre en förnedring af allt till det som är sämre, ett utsläckande af allt godt inom oss? Jag vill röfva henne från min broder genom ett brott mot hedern, röfva henne som en niding, och sedan ändock afsky nidingen och älska henne som den Helge jag fordom var, älska henne som en ärlig man. Gode gudar! låten mig få vara det ena eller det andra; helt en usling, som har glömt hvad heder är, eller ock helt en ädel man, som kan lida sorg och qual, men icke uthärda att förakta sig själf.

(Han går upp och ned; lång tystnad.)

Min broder Rörek. — Medan han växte upp skyddade jag honom mot alla faror. Det glädde mig att vara som en far för min unge bror, hvilken icke hade något annat skydd. Skall jag nu vara den som beröfvar honom hans brud, hans

lycka? Och skall jag taga ifrån honom hans fasta tro på mig, hans visshet att han i mig har en vän som aldrig kan svika honom? Och skulle jag blifva lycklig sjelf? Skulle icke sjelfva kärlekens sällhet förbittras genom minnet af huru den vanns? Skulle mitt lif icke förlora sitt ljus och förtviflans mörker omgifva mig, sedan jag mistat min tro på ära, på sanning, och det genom min egen gerning, genom min egen falskhet? Jo, döden heldre. Döden? Ja; men döden bjudes mig ej. Lifvet är kvar, lifvet utan henne. — Dock, äfven det heldre än ett lif af stulen lycka.

Och Auda! Skulle jag då verkligen vilja söka att locka henne ifrån sin pligt, om jag det än kunde? Skulle jag vilja grumla den klaraste källa, som någonsin himlen återspeglat sin bild uti? Förderfva det skönaste verk som gått utaf Allfaders skaparehand? O! det vore ett nidingsdåd! Djupt har jag fallit uti mina tankars afgrund, men till handling och verklighet har det icke ännu kommit. Nej, du herrliga qvinna! Du har lyftat mig till Gimles rena fröjder genom den kärlek du ingifvit mig; jag skall icke löna dig derföre, genom att söka draga dig med mig ned i brottets bottenlösa afgrund; och då min kärlek skulle bringa dig vanära, så skall jag hembära dig blott ett enda offer deraf, — jag skall försaka dig.

(Han går upp och ned; stannar; vemodigt.)

Och lifvet räcker ju ej så länge. En gång skall sorgen och saknaden hafva ett slut — *(Plötsligt.)*

Men — huru är det? Efter döden, der borta, der hos Allfader! Skall jag der få glömska och frid? (*Häftigt.*) Säg mig, säg mig någon! Skall minnet af hvad jag här förlorat följa mig ännu dit bort, följa mig till Gimles salar? (*Han står länge tyst, småningom klarnar blicken.*) Någon har svarat mig, jag vet ej hvem, kanske mitt eget hjerta. (*Långsamt och tankfullt.*) Så är det; så är det. Minnet af det jag njutit sjelf försvinner, den njutningen var blott för lifvet. Minnet af hvad jag uppoffrat skall följa mig; men icke så som jag tänkte. Hvad som var sorg och saknad uti tiden, det skall förvandlas uti fröjd der borta, uti evigheten!

Nionde Scenen.

HELGE. AUDA (*kommer.*)

AUDA.

Helge, hvarföre dröja vi längre? Detta är ju Seeland och man har sagt mig att här går vägen till Lejre. Är det ej så?

HELGE (*utan att se på henne.*)

Det är så.

AUDA.

Dina män hvila på skeppen, inga tillredelser göras för färden. Hvad vållar detta uppskof?

Iwar Widfamne.

HELGE (*tiger.*)

AUDA (*ser noga på honom, går sedan fram till honom.*)

Helge, tvekar du?

HELGE.

Nej, Auda.

AUDA.

Har du tvekat?

HELGE.

Ja, Kung Iwars dotter, ja; ty jag vill icke köpa ens din aktning med en lögn. Jag har tvekat, men jag gör det icke mera. Här på denna stranden har jag kämpat en strid, af hundra den svåraste. Men jag har segrat. Här omkring mig, här på sanden, ser du, ligga mina fiender, slagna, dräpta. (*Långsamt.*) Jag tror icke att de skola stå upp igen. Sjelf har jag blifvit svårt sårad, ja, jag har varit nära döden; men jag har dock segrat. — Förstår du mig?

AUDA (*sakta.*)

Ja, jag förstår dig. Skulle jag det ej? Din strid var ej blott för dig sjelf —

HELGE (*hastigt.*)

Huru?

AUDA (*sakta.*)

Den var ock för mig.

HELGE.

För dig? Har äfven du känt svaghet, Auda? Jag kan knappt tro det. Har du tvekat? Du?

AUDA.

Jag vill icke köpa ens din aktning med en lögn, sade du nyss. Jag är så stolt som du. —
(*Sorgset.*)

Ack Helge, jag skall aldrig mera yfvas öfver min egen styrka. (*Med häftighet.*) Tack för det du stred; för det *du* segrade! Du skyddade mig mot din egen kärlek och mot min. O! det är så skönt att blifva frälsad, genom dig. Tack därför! Och nu *vill* jag, *måste* jag en gång tala. Tack för din kärlek; den har gjort mig till den stoltaste qvinna på jorden. Tack för din vård, din godhet; men mest dock ännu en gång tack för detta sista, för att vår kärlek icke fläckades, för att min stjärna ännu strålar på min himmel lika klar som förr. Der skall den lysa för mig, till dess min slocknande blick ej mera ser dess sken och jag hviskar med mitt sista andetag: ren och utan fläck var den, som jag älskade. Huru lifvet än skiftar för mig framgent, mörkt blir det icke vid ljuset af den stjärnan. O! att älska och ega den man älskar, det är skönt; men att kunna dyrka den man älskar som en gud, det är dock skönare! Det har du

gifvit mig. Ja, sena släkten uti Norden skola nämna min hjeltes namn och säga: han älskade, och visade sin kärlek genom att försaka henne som han hade kär.

(*Tystnad.*)

Och nu farväl; ty fastän vi ofta ännu se hvarandra, är det sista gången vi tala så som nu. Tag mig en gång uti din famn. — Så. — I detta ögonblick, sluten till ditt hjerta, hemtar jag kraft för hela lifvet. Allfader! Hjelp mig att aldrig blifva mindre värdig än nu att slutas i hans armar.

(*Hon lägger sitt hufvud mot hans bröst; tystnad.*)

HELGE.

I detta ögonblick har jag först riktigt känt, huru jag älskar dig. (*Skiljer henne sakta ifrån sig.*) — Farväl! — Och nu till Lejre, att föra dit min broder Röreks maka! Kom!

AUDA (*gifver honom sin hand.*)

Led mig dit, du!

(*Täckelset faller.*)

TREDJE AKTEN.

(Fyra år sednare.)

Första Taflan.

(Lejre. Drottning Audas rum. I fonden ett fönster, till höger en dörr, till venster äfvenledes.)

Första Scenen.

AUDA (ensam.)

AUDA.

Så är då fridens dag förbi. Kung Iwar nalkas; det tyckes mig jag känner en fläkt af kyla, hvilken går framför honom likasom stormbyn en varm sommardag förebådas af plötslig köld. Han har någonting i sinnet. Hvarföre kom han icke annars hit upp till gästning hos sin dotter och sin måg, i stället för att sända bud efter Rörek att komma ned till honom på skeppen? Ja, han har någonting i sinnet emot oss, emot Helge och Rörek, emot mig och min lille Harald.

Hans första plan har misslyckats. Genom mig ville han stifta oenighet emellan bröderna, det var jag som skulle blifva tvistefröet emellan Rörek och den adle Helge, det har jag omsider kommit att förstå. Men han hade misräknat sig på Helge. Kung Iwar är en vis man; men det finnes något

som han icke förstår, och som han måhända aldrig skall förstå. Han kan ej famna djupet af ett ädelt sinne. Sjelfuppoffring, kärlek som försakar, dem vet han intet om, de äro för honom outtydda runor. Min stackars fader! Han dvaljes uti mensklighetens mörka dalar och anar icke de solbeglänsta höjder, hvilka hans öga aldrig sökt. Allfader vare prisad att de finnas dessa tinnar, som sträcka sig upp mot skyn. För mången sliten vandrare äro de till tröst.

Med Helge lyckades icke Kung Iwar. Törhända ärnar han nu pröfva på med Rörek. Der fruktar jag skola svek och list finna en jordmån som skänker rikare skörd. Min man är god och ädel, men hans sinne är mera slutet och dystert: ondt tal bortdunstar ej der så lätt som från ett öppet sinne.

Andra Scenen.

AUDA. KONUNG RÖREK. (*Han är omkring 24 år gammal.*)

RÖREK (*går fram och kysser henne.*)

God morgon Auda. Huru mån I, du och pilten, i dag? Du tyckes mig ej så rosenröd som vanligt, eller ser jag orätt?

AUDA (*vänligt.*)

Tack, Rörek! Harald är intet fel med och hvad mig angår, så har jag sofvit mindre denna natten än jag plägar, det är allt.

RÖREK.

Så har icke varit med mig. Sofvit har jag som en karl. När bud i går kom ifrån din fader att han ville tala vid mig, bad du mig icke resa förrän i dag och bäddade åt mig en ensam säng midt i rummet med nya kläder. Du sade, att hvad jag drömde då jag låg deri skulle jag ej glömma. Jag gjorde också som du sade.

AUDA (*något ifrigt*)

Och har du då drömt?

RÖREK.

Drömt har jag, ja; och underliga ting som jag ej förstår hvad de betyda. Vill du höra min dröm?

AUDA.

Ja, förtälj mig den.

RÖREK.

Nåväl då. — Jag tyckte jag såg en hjort beta på en fager slättvall. Derpå sprang det fram ur skogen en leopard, hvars hår voro skinande som guld; men hjorten rände sina horn genom leoparden under bogarne, så att han nedföll död.

AUDA.

Död? död, säger du?

RÖREK.

Ja död; men mera underliga saker kommo sedan, som du skall få höra. — En stor drake kom flygande och draken spände sina klor i hjorten och ref honom alldeles sönder och till döds. Sedan såg jag en björninna, följd af sin unge och draken förföljde dem båda; men björninna försvarade dem.

AUDA (*efter en stunds tystnad.*)

Och vidare! Såg du ej mera?

RÖREK.

Jag såg intet mera.

AUDA.

Såg du ej striden mellan draken och björninna som försvarade sin unge? Säga mig, den såg du väl? Huru aflopp den?

RÖREK.

Min dröm var slut, och det märkligaste är, att utom detta drömde jag intet, hvarken förut eller efteråt. Deraf minnes jag allting så tydligt som om jag vaken sett det med mina ögon.

AUDA (*sitter länge orörlig och tyst; slutligen drar hon en djup suck, men säger intet.*)RÖREK (*står och ser på henne.*)

Nåväl Auda, ämnar du vara drömtyderska

eller icke? Jag måste eljest begifva mig på väg till Konung Iwar, ty tiden lider.

AUDA.

En märkvärdig dröm är detta, emedan du har sett högdjurs hamnar och de betyda stora Konungar. Jag vill vända din dröm i mitt sinne medan du är borta.

RÖREK.

Så far jag då. Farväl Auda! Jag bjuder din fader till gästning och för honom väl med mig hit tillbaka, hoppas jag.

(Han kysser henne och går åt dörren. Auda tvekar; ropar skutligen efter honom.)

AUDA *(ropar.)*

Rörek!

RÖREK *(vänder sig om, utan att komma tillbaka.)*

Är det något mera?

AUDA *(stiger upp och går fram till honom.)*

Rörek, jag har ett ord att säga dig innan du träffar Kung Iwar, ett ord som är svårt för mig att uttala, men som dock måste uttalas. Akta dig för min fader, att han ej sviker dig.

RÖREK *(förvånad.)*

Sviker mig? Du varnar mig för din egen fader! Jag förstår dig ej.

AUDA (*sorgset.*)

Nej, du kan icke förstå mig. Jag undrar ej derpå.

RÖREK (*efter någon tystnad.*)

Säg mera!

AUDA (*som förut.*)

Jag kan ej säga mera.

RÖREK (*ser förvånad på henne och går ut.*)

Tredje Scenen.

AUDA (*ensam.*)

AUDA (*kommer långsamt tillbaka.*)

Gjorde jag oklokt som varnade honom? — Huru skall han värja sig emot Kung Iwars listiga anslag? Likasom spindeln fångar flugan i sin väf, så skall min fader snärja stackars Rörek i sina ränker. Om jag kunde följa med till skeppen, då skulle jag kunna skydda honom. Men det är omöjligt; Kung Iwar har endast sändt bud efter Rörek: mig skulle han måhända icke taga emot.

Och denna dröm! Huru underligt träffar icke allt in? Den store draken; väl vet jag hvem som dermed betecknas. Björninnan, det är kungadottern ifrån skogiga Svithiod. (*med eftertryck.*) Ja, hon skall

försvara sin unge. — Men — hjorten, leoparden, Helge och Rörek? eller Rörek och Helge? (*Långsamt.*) Hjorten rände sina horn genom leoparden under bogarne, så att han nedföll död. Måste de då döda hvarandra? Är du ej nöjd med mindre, Fader? Hafva de, som äro i din väg, ej någon annan tillflykt än grafven? —

(*Sätter sig.*)

Men det var kanske blott en dröm, och drömmar dåra ju lika ofta då de båda ondt som då de båda godt. O! att det vore så. O! att min fader ville lemna mig i ro. (*Tystnad.*) Min lille Harald, min son! jag längtar efter honom. Björninnan längtar efter — (*afbryter.*) Drömmen återigen! Bort med den! Jag vill gå till Harald. Vid hans bädd skall jag glömma att det finnes ondt i verlden! (*Ämnar stiga upp.*)

Fjerde Scenen.

AUDA. TYRI (*kommer.*)

TYRI.

Drottning, budet, som i går hitkom ifrån Kung Iwars skepp, dröjer ännu qvar här. Han säger sig hafva ett ärende till dig ifrån din moder, Drottning Gyrita.

AUDA (*som åter satt sig.*)

Och hvarföre har han dröjt så länge att framföra det?

TYRI.

Ärendet, säger han, är till dig allena; han väntade derföre till dess Kung Rörek ridit bort.

AUDA.

För honom hit, och hör du, Tyri, låt mig få Harald till mig här; jag längtar efter honom.

TYRI (*vekar.*)

Månn' Konungens son skall föras hit medan budbäraren ännu är qvar? Det är en stor och skäggig man, klädd i en rustning, som skramlar då han rör sig. Om barnet blefve skrämmt?

AUDA (*leende.*)

Frukta icke för det du, Tyri! Min son skrämmes icke af ett stort skägg och aldra minst af vapenbuller. Han skrattar redan blott han hör ett svärd klinga mot en sköld. Jag spår, att blifver han en gång Konung, få hans hofmän icke blinka för yxhugg, ginge de ock ända inpå ögonbrynen. Men gå nu och för in budet och — ja, jag vill säga dig till då pilten skall komma. Dröj dermed så länge. Jag vill först höra denne mannens ärende.

TYRI.

Jag skyndar, Drottning.

(*Hon går.*)

Femte Scenen.

AUDA. ROLF (*kommer.*)AUDA (*glad.*)

Det är ju gamle Rolf, min moders trogne kämpe, som följde henne ifrån Jutland. Välkommen gamle vän! Ganska glad är jag att se dig här på Seeland. Säg mig, huru är det med min moder? Mår hon alltjemt väl?

ROLF.

Drottning Gyrita mår väl till helsan. Hon bad mig säga, att hon längtar efter sin dotter, det är den enda sjukdom hon lider af, sade hon.

AUDA.

Du måste helsa henne tillbaka att jag äfven längtar efter henne och att hon är mig mycket kär. Och, hör du Rolf, ännu en sak. Du skall säga henne att hon har en dotterson, den raskaste pilt i Norden. Han heter Harald och du skall själf få se honom; men du måste lofva att tycka han är fager.

ROLF (*småler.*)

Jag är för gammal hofman att ej tycka en Drottningens barn fagert. Jag tyckte du var fager då din moder visade mig dig i vaggan, och Drott-

ning Gyrita sjelf har jag hållit i mina armar som spenabarn. — Men jag hade en helsning till dig ifrån din moder.

AUDA (*ifrigt*)

Ja, det var sannt. — Så säg då, huru löd hennes helsning?

ROLF.

Du skulle minnas hvad I taladen om i fordna dagar, och hon bad mig helsa dig med dessa orden: "Se mot höjden! Falken sväfvar i skyn". Du skulle förstå henne, sade hon.

AUDA (*halfhögt; för sig*.)

"Falken sväfvar i skyn." Sade hon så? Ja, jag förstår henne. Så var då drömmen ändock sann, och falken har endast blifvit förbytt till drake. (*Hon sitter i tankar.*)

ROLF (*för sig*.)

De orden innehöllo mera än hvad som låg för örat. Hon vill kanske vara ensam.

(*Går åt dörren.*)

AUDA (*ser upp.*)

Går du, gamle Rolf?

ROLF.

Ja, jag går väl ned igen så länge; kommer upp sedan, då du vill tala vid mig.

AUDA.

Gör det, gamle vän. Far du ännu i dag tillbaka till skeppen?

ROLF.

Nej, Drottning, jag har fått orlof för att göra ett besök hos släkt och vänner i Jutland; men dröjer väl ännu ett par dagar här i Lejre. Kungabarnet får jag väl se en annan gång, tänker jag.

AUDA (*tankspridd*)

Barnet — jäså, ja barnet skall du få se, det är sannt.

ROLF.

En annan gång, ja. Farväl Drottning!

(*Går.*)

Sjette Scenen.

AUDA (*ensam.*)

AUDA.

Falken sväfvar i skyn, så lydde min moders helsning; och hon bad mig minnas hvad vi talade om i fordna dagar. Jag gör det. Jag kommer väl ihåg de ord hon fällde. Så talte hon: "Då jag ser falken sväfvande i skyn, kan jag ej säga hvart han styr sin flygt; men ett vet jag: rof är hans tanke, och våld blir hans nästa handling".

Och nu sväfvat falken ej längre uti skyn, han har slagit ned på sitt rof, han håller det redan uti sina klor. Kanske just i detta ögonblick gjuter Konung Iwar förtalets gift uti min stackars Röreks sinne. (*Hon förblir länge tyst.*)

Jag är så ensam; många goda och trogna vänner har jag visst här på Seeland; men icke kan jag tala vid dem om detta, om min fader och om min make. Helge är på härfärd och honom kan jag dessutom ej heller rådgöra med — i denna sak. Nej, jag har ingen — (*hastigt; stiger upp.*) men jo, jag glömmar ju min pilt, min Harald, han är min vän, för honom vill jag tälja alla mina sorger. Jag skall tala till honom så här — nej, jag skall gråta öfver honom, smeka honom, kyssa honom och han skall säga tillbaka: "Var icke ledsen, Moder! Allt skall blifva godt igen". — Ack! huru kunde jag säga att jag var ensam, så länge jag hade min Harald kvar?

(*Går ut.*)

Sjunde Scenen.

RÖREK (*ensam.*)

RÖREK (*kommer långsamt in, ser sig om efter Auda och går upp och ned ett par gånger utan att tala.*)

Det har blifvit natt uti mitt sinne. Om solen plötsligt slocknade en klar sommardag, kunde allting ej blifva mörkare än det synes mig nu. Auda!

Auda! Din egen fader beskyller dig för otrohet. Hvad har du att svara derpå? —

Dystert var mitt lif och intet på jorden gaf mig glädje. Då kom hon, den höga jungfrun ifrån Svithiod och sade, att hon ville blifva min maka. Allt blef så ljust, så ljust, jag fruktade blott att det var en dröm, så underbart tycktes mig allt förvandladt. — Ve mig, det *var* en dröm. Nu har jag vaknat. Konung Iwar väckte mig med de orden: "du måste dräpa Helge eller afstå Auda". — Dräpa Helge! Dräpa? Kung Iwar! Visste du väl hvad du sade, då du bad mig dräpa Helge? Helge är min broder, men han har varit en sådan broder, som aldrig någon förut varit och aldrig någon blir igen. En fader har han varit för mig, ja, blott att ingen fader kunde vara såsom han. Ondt ord sade han mig aldrig, ständigt höll han mig som jemngod med sig, fastän jag var så mycket yngre och i allt honom underlägsen. Då det svärmod, som jag ärft utaf min moder, stundom föll öfver mitt sinne, var han städse mild och ljuf emot mig, ja, som en syster; han den starke, ööfvervinnerlige hjelten, som en vestanvind visste han att smeka. — Och honom skulle jag dräpa, denne Helge, denne broder, denne herrlige, stolte sjökonung, som varit mitt lifs skyddsgud! Nej, Konung Iwar! jag kan det icke; hör du? jag kan det icke. Helge har ej bedragit mig; det är omöjligt. (*Häftigt.*) Jag tror dig ej; jag tror dig

Iwar Widfamne.

ej. Tag dina ord tillbaka, Konung Iwar, säg att du ljugit, att du bedragit mig. Befria mig från denna rysliga misstanke, den bränner mig som eld i själen, den hänger vid mig likt en förgiftad skjorta, hvilken jag ej kan slita ifrån mig, fastän jag *vet* att hon är förgiftad och känner huru giftet fräter sig allt längre, djupare in uti mitt blod. Hjelp! hjälp, någon! — Ve mig!

(Står tyst och orörlig, stirrande framför sig; går några steg och ser sig skyggt omkring, liksom om han fruktade att blifva hörd.)

Är det en usel feghet som ger mig den tanke, hvilken jag knappt törs kläda uti ord? *(Halfhögt.)* Kung Iwar, svärfar, om det än vore sannt det som du sade mig — *(afbryter hastigt.)* Det är ej sannt! *(Svagare)* det är ej sannt — *(skriker.)* Giftet! Giftet! — Etterskjortan har brännt sig in! — *(Efter en paus.)* Konung Iwar, hvarföre? hvarföre? Jag var så lycklig!

(Lång tystnad.)

Dräpa Helge eller afstå Auda. — Jag hör de orden ännu ständigt i mitt öra. Han sade dem som om ödet talat genom honom: Du måste! Måste? Ja, om jag måste tro honom, så har han rätt, då måste jag ock — det andra. Hvilket andra? Afstå Auda? Aldrig! Således ändock till slut — Men måste jag då tro Kung Iwar? derpå hänger allt.

Låt mig försöka att med lugn tänka derpå. Jag har som landets Konung länge skipat rätt-

visa ibland folket. Nu skall jag sitta till doms öfver min broder; vittnet emot honom är min makas fader. Skulle jag ej fälla andra på ett sådant vittnesbörd? Det skulle jag. Nåväl då? Men — är jag ej jäfvig såsom domare i min egen sak? Nej! Är jag det, hvem skulle då här kunna döma? (*Långsamt.*) Den brottslige är dömd, men han är Konung, och en Konung skall utföra hans dom. — (*Bittert.*) Och är det allt som jag förunnar min broder Helge för hans kärlek till mig, att han får dö för min egen hand? — (*Häfugt.*) Broder! Broder! Jag kan ej se dig i ansigtet och sedan döda dig. Jag står nu här och dömer dig; men en enda blick ur dina ögon och hundra vittnen skulle tala förgäfvets. Jag är en feg usling som ej ens kan hata dig, fastän du har vanärat mig och Konung Iwar säger att min skam är i hvars mans mun. (*Förtviflad.*) Hvad skall jag göra? Är ingen utväg? Afstå Auda? (*Skriker.*) Nej! Hvad annat finnes då än dräpa Helge? — (*Med förtviflan.*) Nåväl då — han skall dö.

Åttonde Scenen.

RÖREK. AUDA (*kommer.*)

AUDA.

Är du redan tillbaka, Rörek? Jag har varit hos vår lille Harald och hörde icke då du kom hem. Än min fader? Är han ej med dig?

RÖREK (*halft vänd från henne.*)

Nej, Kung Iwar är ej med mig, som du ser.

AUDA.

Du bjöd honom till gästning?

RÖREK.

Ja.

AUDA.

Och hvad svarade han?

RÖREK.

Intet.

AUDA.

Huru? Intet?

RÖREK.

Som jag säger, intet; men han kommer ej hit; han har redan seglat bort ifrån vår kust.

AUDA (*afsides.*)

Jag trodde knappt att han skulle komma. (*Högt.*) Och hvad annars hade min fader att förtälja? Något nytt har du väl med dig hem?

RÖREK (*vänder sig om och ser på henne betydelsefullt.*)

Jag har intet att förtälja som du icke redan vet. (*Vänder sig åter ifrån henne.*)

AUDA (*betraktar honom stilltående; går sedan närmare.*)

Rörek, svara mig! Har min fader sagt dig något ondt om — någon? Kom du ihåg min varning?

RÖREK (*utan att se på henne.*)

Den som vet godt med sig behöfver ej frukta hvad som säges. (*Vänder sig plötsligt.*) Har du ondt samvete, efter du nu tvenne gånger varnat mig för att tro något ondt om — någon? Och är denna någon, som du fruktar för, dig sjelf?

AUDA (*stolt.*)

Kung Rörek! Fruktar jag för någon, så lär det ej vara för mig sjelf. (*Vänligare.*) Dock, låtom oss ej tala mera derom. — Gästabudet är i ordning, till hvilket du bjöd min fader. (*Buller och glada rop höras utanföre.*) Hvad var det? (*Jubelropen ökas; vapenbuller höres som då beväpnadt folk rör sig.*) Jag ämnade säga att inga gäster funnos, men detta låter som om någon främmande af hög börd vore anländ. (*En tjenare inträder.*) Hvad är å färde? Hvarföre jublar folket?

TJENAREN.

Ack nådigaste Drottning! folket jublar, emedan Konung Helge har kommit tillbaka ifrån härnad.

RÖREK (*hastigt.*)

Helge!

AUDA (till tjenaren.)

Konung Helge? Säg mig, det är dock tidigare än hans vana?

TJENAREN.

Ja Drottning, det är tidigare. Konung Helge kommer nu hvarje år förr hem än han plägade göra. (*Ropen höras igen.*) Kungen kommer hit upp.
(*Går ut.*)

AUDA (*till Rörek som står orörlig.*)

Skall du icke taga emot din broder Helge?

RÖREK.

Du kan ju taga emot honom, du. Det skulle helt säkert fägnat honom mera än en välkomsthelsning af mig. Det är ej för min skuld han nu kommer hem förr hvarje år än han plägade göra.

AUDA (*ser skarpt på honom; för sig.*)

Der känner jag igen min fader. Dock, Helge får ej sakna sin välkomma.

(*Går emot dörren, som öppnas i detsamma; Konung Helge Hvasse inträder.*)

Nionde Scenen.

DE FÖRRA. KONUNG HELGE HVASSE.

HELGE (*går fram till Auda, som möter honom halfvägs; han kysser henne på pannan.*)

God dag, min sköna syster! Hafven I alla varit vid god helsa under det jag legat i härnad? Äfven min lille brorson Harald?

AUDA.

Välkommen hem, svåger Helge; och tack för din fråga. Harald mår godt, ja. Jag skall strax hemta honom, att han må helsa sin farbror vid hans hemkomst.

HELGE (till Rörek.)

God dag, min broder! (Rörek, som stått orörlig, nickar utan att svara.) Hvad har händt dig, Rörek? Du tyckes vara tung till sinnet. (Ser på brodern med deltagande; går sedan fram och lägger armen om hans hals.) Käre broder! Jag hoppades att du för alltid var läkt ifrån svårmodssjukdomen. Låt mig få tro, att min hemkomst gör dig någon liten glädje, så att den förmår skingra dessa moln som nu lägrat sig kring din panna. (Släpper Rörek och vänder sig till Auda.) Mig tycktes här voro tillredelser till lekar och lustbarheter. Någon sade mig, att ett stort gästabad var tillredt.

AUDA.

Konung Iwar låg nyss här vid vår strand med sina skepp. Rörek bjöd honom till gästning; men han — kom icke; och nu har han seglat härifrån.

HELGE.

Men gästabudet har ej seglat härifrån, dessbättre; och lekarne måste hafva sin gång, för folkets skuld, om ej för annat. Kom broder Rörek! låtom oss vara med om leken!

RÖREK (*som icke ser på Helge.*)

Jag är ej sinnad att leka i dag. (*Afsides; häftigt.*)
Jag kan ej döda honom. Jag måste vänta. Jag kan ej nu; ej nu.

HELGE.

Det plägade eljest alltid muntra dig. Uti mångt tornérs spel har du haft segren. Låt mig nu försöka att en gång vinna priset; kom!

(*Går emot dörren.*)

RÖREK (*teekar; afsides.*)

Det är mitt öde; fäfängt sträfvar jag deremot. "Du måste dräpa Helge eller afstå Auda". — Så snart var jag dock icke färdig!

HELGE (*bort i salen.*)

Nåväl broder! Kommer du?

AUDA (*till Rörek.*)

Gör det Rörek, jag ber dig äfven. Tag del i lekarne; för min skuld!

RÖREK (*med uttryck.*)

För *din* skuld! — Nåväl då. — Ja, för *din* skuld.

(*Går hastigt ut en annan väg utan att se på Helge, som äfven lemnar salen.*)

Tionde Scenen.

AUDA (*ensam.*)AUDA (*andas en lång suck.*)

Till hvilket djup af förnedring skall du draga mig, Fader, för att nå ditt mål? Du har förgiftat min makes hjerta emot mig; och som vore jag en brottslig qvinna måste jag hädanefter vaka öfver honom, att hans svartsjuka ej finner någon näring. Arme Rörek! Hans sinnesfrid, den är försvunnen, och hans hjerta genomstunget af svartsjukans pil, hvars hullingar aldrig släppa sitt tag uti ett sinne sådant som Röreks. Och den ädle Helge! om han skulle erfara för hvilken misstanke han är utsatt!

(*Efter någon tystnad.*)

För ögonblicket hoppas jag dock att allt är godt igen. Lekarne muntra alltid upp Rörek och skingra hans sorger.

Elfte Scenen.

AUDA. TYRI (*kommer.*)

TYRI.

Lekarne skulle börja. Vill Drottningen åse dem?

AUDA.

Tack Tyri! Jag är trött och vill hvila en stund. (*Sätter sig.*) Stå du der vid vindögat, så kan du säga mig huru torneringen utfaller. Räck mig min harpa först, vill du det?

(*Tyri ställer fram harpan och går sedan till fönstret i fonden.*)

AUDA (*sjunker tillbaka i stolen.*)

Jag är så trött och känner mig så sorgsen till mods. Den drömmen tynger på mitt sinne: "Hjorten rände sina horn igenom leoparden". (*Hon sitter tyst en stund med ögonen mot marken. Till harpan.*) Har du några toner, vännen min, att fördrifva dessa tunga tankar? (*Tar till sig harpan och slår några vemodiga ackorder på densamma.*) Var du icke gladare än så, du heller?

(*Hon sitter halft drömmande; stundom tar hon i strängarna, stundom lutar hon sig åter tillbaka och försjunker i tankar.*)

TYRI (*vid fönstret.*)

Nu börjar svärd-dansen, höga Drottning!

AUDA.

Äro Kungarne uti svärd-dansen, Tyri?

TYRI.

De synas ej ännu på valplatsen, Drottning.

AUDA.

Gif noga akt på dem då de komma.

(Vemodiga toner på harpan.)

TYRI.

Nu är svärd-dansen slutad. Tornérspelet skall börja. Se der rider Kung Helge in på banan med sin tornérstång uti handen.

AUDA *(stiger till hälften upp, men sätter sig åter.)*

Och Konung Rörek? Syntes han icke än?

TYRI.

Nu kommer Kung Rörek ridande fram emot Kung Helge. *(Auda reser sig upp och går emot fönstret.)* Men — *han* är klädd uti hjälm och brynja och har ett skarpt spjut i handen. *(Skriker.)* Ah! Han ränner spjutet genom Kung Helge! Hjelp! Kung Helge faller af hästen, spjutet har gått rätt igenom hans bröst! Hjelp! Hjelp!

AUDA *(som hunnit fram till fönstret, sedan hon sett ut, med dämpad röst.)*

Ja, du har rätt, som ropar på hjälp. Men hvar kommer den ifrån, tror du? Dock, skynda! kanske något kan göras än; fort efter någon som är skicklig att förbinda sår. *(Tyri ut.)* Så är då drömmen vorden sann! Fader, ditt gift verkar hastigt! — Helge! Helge!

(Springer hastigt ut genom dörren; tystnad. Scenen blir tom.)

Tolfte Scenen.

(Dörrarna öppnas. HELGE bäres in af sina män. AUDA med honom. RÖREK synes i dörren; han står tveksam och tyckes knappt veta hvad han skall göra. Helge lägges ned. Några ögonblicks tystnad.)

HELGE.

Hvar är min broder RöreK?

RÖREK (*kommer tvekande fram.*)

HELGE.

Broder, jag hörde hvad du svarade mina män då de förebrädde dig — detta. (*Han får se Auda och håller hastigt upp; ett ögonblick tyst.*) Auda, gerna ville jag se din lille Harald ännu en gång.

AUDA.

Jag skall sända efter honom, Helge.

HELGE.

Hemta honom sjelf, jag ber dig, kära syster!
(*Auda stiger tigande upp och går ut.*)

RöreK, broder, arme broder! mina män hade rätt. Du har blifvit bedragen, illa bedragen; och anar jag från hvilken detta sveket kommer.

RÖREK (*står stel och stirrar på Helge.*)

Bedragen! Bedragen! — Ja, jag visste det i samma ögonblick mitt stål rann in uti hans bröst.

HELGE.

Du tror mig ju, broder, är det ej så? Din maka — hon är ren som solen. Låt henne aldrig ana hvad du trott om henne, det är min bön, min sista bön till dig.

Och nu broder, kom hit, i mina armar, att jag må visa dig huru jag förlåter dig. Det var ej du som gaf mig döden, ej du sjelf; det var en annan Rörek än denne, som älskar mig. Broder, kom!

AUDA (*inkommer nu ledande sin son vid handen. Tyri följer henne. Auda står på något afstånd under det närmast följande.*)

RÖREK (*står ännu ett ögonblick orörlig, derpå kastar han ifrån sig spjut, sköld och hjälm samt störtar sig på knä bredvid Helge, som öppnar sina armar för honom; tystnad. Slutligen stiger Rörek upp, de omgifvande räcka honom hans vapen, hvilka han häftigt påtager sig; han vänder sig ifrån Helge.*)

RÖREK (*hotande.*)

Kung Iwar!

(*Går häftigt mot dörren. Auda ställer sig i hans väg.*)

AUDA.

Hvad är din afsigt?

RÖREK (*vill förbi.*)

Kung Iwar!

AUDA (*håller honom kvar.*)

Stanna! Om du träffar min fader, så är du förlorad.

RÖREK (*vildt och bittert.*)

Han eller jag. Helge skall få sällskap uti döden. (*Ut.*)

AUDA (*ser efter honom; långsamt.*)

"Draken spände sina klor uti hjorten och ref honom alldeles sönder och till döds." Arme Rörek!
(*Närmar sig Helge.*)

HELGE (*som försjunkit i dvala vaknar upp.*)

Det börjar skymma. Har solen gått ned eller är det dödens skugga som omgifver mig? Auda! min sköna syster, farväl! Tack för all din kärlighet mot mig. Vredgas ej på Rörek. Han var vilseledd och du såg ju, vi äro försonade. Nej, gråt icke Auda; du kan ej tro — jag är så glad att dö. Hvar är ditt barn? (*Han reser sig halft upp med sina mäns hjälp för att se barnet.*) Han har vuxit stor! Jag fick ej lära dig att nyttja dina vapen; det hade jag längtat efter. Nåväl, det finnes nog den, som gör det bättre än jag. Blif din moders tröst och värn, du lille pilt; må dina store fäders ande hvila öfver dig och må du en gång blifva Nordens störste Konung. (*Helge lägges ned; Harald lemnas till Tyri som går ut med honom.*) Mina män, mina

tappre män och gode vänner! lefven länge väl och följn mig sedan till Allfaders hem! Jag väntar eder der.

(Tystnad. Männen draga sig tillbaka. Auda ensam kvar hos Helge. Sakta med bruten, döende stämma.)

Allfader! Mycket har jag felat, jag vet det. Dig har jag dock sökt, Du Store, Mäktige; min blick var skum; den kunde icke utransaka Dig. Låt mig nu i döden känna, att det är till Dig jag går! Ja, låt mig få se Dig som du är.

(Tystnad.)

Auda! det blir så ljusst omkring mig! Jag ser min fosterfader Ulf; han vinkar. Jag kommer, Fosterfader! Auda, mitt hjertas älskling, farväl! I denna stund tackar jag Allfader, att vår kärlek varit utan fläck. Du kommer icke nu, men sedan, dit — dit! Jag skådar Gimles sal, den är strålande af ljus! O! hvarföre säga de god natt, som dö? Jag ser en herrlig dag gå upp, en evig dag. Det blir ljusare, ljusare! Der! — der! Auda, se! — Allfader!

(Dör.)

(Auda sitter länge kvar hos Helge, orörlig. Männen komma stuligen sakta fram och se på honom.)

EN KÄMPE.

Vår Konung är död!

AUDA *(stiger upp.)*

Eder Konung är hos Allfader. Norden skall aldrig se hans like mer. — En Konungslig be-

grafning skall han få, och han skall hvila vid stranden af det haf han älskade så högt. — Tagen honom. (*Tystnad. Männen taga upp Helge och bära bort honom.*) Och nu, nu måste björninnan försvara sin unge!

(*Auda efter Helge.*)

(*Slut på 1:sta taflan af 3:dje akten.*)

Andra Taflan.

(*En hafs-strand på Seeland. Ute på vattnet flera långskepp. På stranden till höger krigsfolk. Till venster en hög klippa, som skjuter upp öfver skogen; till höger mera jemn mark. Vid täckelsets uppgång sitter Konung Iwar Widfamne till höger på en sten. Omkring honom stå flera af hans män.*)

Trettonde Scenen.

IWAR. Sedan RÖREK.

IWAR.

Jag längtar att få höra tidender från Lejre. (*Till en höfding.*) Hafva mina spejare icke ännu kommit tillbaka?

HÖFDINGEN.

Nej, herre Konung.

RÖREK (*kommer häftigt in; under det följande samla sig hans män omkring honom.*)

Så har jag ändtligen funnit dig, Kung Iwar!

IWAR (*utan att stiga upp.*)

Jag plägar ej vara svår att finna. Många veta vanligen hvar Konung Iwar Widfamne håller hus, och mången har funnit mig som sedan icke gladt sig deråt. — Hvad vill du mig eljest, svärson?

RÖREK (*ironiskt och bittert.*)

Hvad jag vill dig, svärfader? Du anar det icke?

IWAR (*afsides.*)

Kan han hafva dödat Helge redan? (*Högt.*)
Nej, vid Asa Thor! Såvida du icke är kommen för att bjuda mig ännu en gång.

RÖREK.

Du har gissat rätt. Jag har kommit för att bjuda dig ännu en gång, men denna gång är det icke till Lejres höga kungasal. Jag bjuder dig Kung Iwar, att ännu denna natt gästa uti Hels salar, men först att kämpa med mig på lif och död.

IWAR (*ger sina män ett tecken att träda tillbaka; lugnt och föraktligt.*)

Så! Och hvarföre vill du kämpa med mig, Rörek Slungering? Man har eljest sagt mig att strid ej är det du älskar mest af allt?

RÖREK.

Jag förstår ditt hån. Dock, bredvid den af
Iwar Widfamne.

grundslika orätt du bevisat mig, försvinner denna skymf till intet. Upp, Konung Iwar! försvara dig! eller, vid alla gudar —

(Går emot honom med lyftadt svärd.)

IWAR (som förut.)

Gif mig litet tid, svärson. Ännu en gång, hvarföre måste jag kämpa med dig? Hvilken stor orätt är det jag bevisat dig, som satt din blod uti så häftig svallning?

RÖREK.

Kung Iwar, hade du ett hjerta som kunde röras, så ville jag förtälja dig en saga, som till tidens slut skall komma gudar och menniskor att falla tårar. Ett lif af fröjder, större än de hos gudarne i Valhall, en sällhet, ljufvare än skaldens aldrig talda drömmar, de *voro* mina; nu äro de försvunna, förlorade för alltid, och det är du som gjort det, du har förstört dem med ett enda ord, ett enda ord, — som var en lögn; hör du? en afgrundslögn, mera giftig än någon som flutit utur Lokes etterfyllda mun. — Men allt hvad du gjort *mig* var dock ett intet. Det fanns en man, som var så stor, så ädel, att han tycktes vandra uti ständigt, herrligt ljus och vara som en Balder uppå jorden. Ja, som Balder lefde han, och så som Balder dog han äfven. (Iwar gör en rörelse och blir uppmärksam.) Broder! du förlät mig, ty du visste, att likasom Höder var jag blind, jag förstod icke hvad jag

gjorde. Det var mitt spjut, som genomborrade ditt hjerta, men det riktades utaf en annan, och denne andre var du, Kung Iwar! Du är min broder Helges mördare såväl som jag.

IWAR.

Förstår jag dig rätt, är din broder Helge död?

RÖREK.

Har jag ej sagt det?

IWAR.

Och det är du som dräpt honom?

RÖREK.

Nej, det är du, du lömske kunganiding, och derföre skall du dö.

(Går emot honom.)

IWAR (*reser sig upp; afsides.*)

Så vet jag hvad jag ville veta. (*Ropar.*) Mina män hitåt! (*Iwars folk fram.*) En skändlig ogerning har blifvit föröfvad! Min adle vän och frände Helge Hvasse är lömskeligen mördad och der står hans baneman. Hjelpen mig att hämnas detta nidingsdåd på brodermördaren!

(*Strid emellan Iwars och Röreks folk, hvilka sednare småningom af öfvermakten tvingas att vika tillbaka, så att scenen blir tom och vapengnyet efterhand aflägsnar sig. Efter en stund kommer Konung Rörek in, sårad, stödd på sitt svärd. Han stapplar och faller.*)

Fjortonde Scenen.

RÖREK (*ensam.*)RÖREK (*med matt röst.*)

Helge! broder! jag kommer med dig i döden. Jag fick ej hämnas dig; jag var kanske icke värdig. En annan mäktigare än jag skall göra det. (*Döende.*) Helge, käre broder! du har ju förlåtit mig? — Auda! Auda! sök att ej hata och förakta mig; jag älskade dig så —

(*Dör.*)

Femtonde Scenen.

IWAR. LANDTFOLK.

IWAR (*kommer följd af sina män
och inbyggare på Seeland.*)

Hvem såg Kung Rörek falla? (*Ser Rörek.*) Der ligger brodermördaren uti sitt blod, och Helges död är således hämnad. (*Med hög röst.*) Gode män och Seelands folk! hören mig! Nu äro Kung Helge och Kung Rörek båda döda. Landet bör ej vara utan Konung. Alltså påbjuder jag, att detta rike skall lyda under mig, Iwar, som nu är dess rätte konung; och torde väl ingen här vara, som bestrider denna min rätt?

EN RÖST (*uppi från venster.*)

Jag bestrider den!

(*Alla se upp. På den höga klippan till venster står Drottning Auda, omgifven af en stor skara män. Hon håller vid handen sin son Harald.*)

Sextonde Scenen.

DE FÖRRA. AUDA.

AUDA.

Jag bestrider din rätt till detta rike, Konung Iwar. Du är ej dess rätte Konung.

IWAR.

Hvem är då dess rätte Konung?

AUDA.

De flyktingar jag mötte förtäljde, att Konung Rörek var fallen; och jag ser honom nu ligga död vid dina fötter. (*Till sitt folk.*) Gån och hemten eder Konung. Jag kom för sent för att rädda min olycklige make, men ej för sent, Kung Iwar, för att tvinga dig att släppa ditt rof. Du frågar hvem som är detta landets rätte Konung. Här står han, Harald, Röreks son.

IWAR (*föraktligt.*)

Ett barn!

AUDA.

Ja, ett barn, men som eger på sin sida hvad du ej har, gudomlig rätt och mensklig lag. — I män af Seeland! hyllen eder Konung! (*Harald lyf-
tes upp på en sköld och visas för folket.*) Der sitter han!

AUDAS MÄN OCH LANDTFOLKET (*jublande.*)

Länge lefve Konung Harald, Röreks son!

IWAR.

Den barnakungen ler jag åt. Stor i orden är du Drottning Auda, men något mera tarfvas för att skydda land och rike än det som du kallar gudomlig rätt och mensklig lag.

AUDA.

Så tror du i din blindhet Konung Iwar, och intill tidens slut skola mäktige förtryckare föra samma språk. De håna gudarnes makt och säga att gudarne alltid hålla med den starke. Stundom kan det synas så, jag vet det; men en gång skall dock det rätta segra, och blifva rådande på jorden. —

I dag äro likväl makten och rättvisan på samma sida. Du är kringränd af en tiodubbel här och rundtom mig stå samlade Kung Helges och Kung Röreks alla kämpar. Du är min fånge, Konung Iwar!

(*Rörelse bland Iwars folk, en höfding kommer in och hviskar vid Konungen.*)

IWAR.

Ha! är det så? (*För sig.*) Hon är min egen dotter, och värdig mig.

(*Sorl ibland Audas män.*)

AUDA.

De ropa på ditt blod Kung Iwar, och du har förtjenat döden. Men min sons hyllningsdag skall icke fläckas af mera blod. Gå, Konung Iwar! lemna detta land, och minns, att den barnakung du log åt, hans makt var stark nog att skydda ditt lif mot ett helt folk, som längtade att rifva dig i stycken.

IWAR (*till en af sina höfdingar som inkommer.*)

Är ingen utväg möjlig? Kunna vi ej strida?

HÖFDINGEN.

Strida kunna vi, herre Konung; men om seger finnes intet hopp. Hela landet är i vapen mot oss och alla vägar spärrade.

IWAR (*afsides.*)

Jag måste då söka blidka henne. (*Högt.*) Auda, jag bjuder dig försoning. Du, och efter dig din son, skola ju ärfva hela riket. Låt Seeland vara mitt under min tid. Ej höfves far och dotter att kifvas om ett stycke land.

AUDA.

Kan du kalla tillbaka Rörek och Helge ifrån de döda?

IWAR.

Du vet ju, jag kan det icke.

AUDA.

Och du bjuder mig försoning öfver deras lik? Vi skulle dela rofvet! Så gjorde Åsa Illråda och hennes fader Ingjald. — Tala icke mera derom. Du har så velat Konung Iwar, att försoning icke finnes till emellan oss. Der (*pekar mot stranden*) ligga dina skepp. Gå ombord!

IWAR.

Auda —

AUDA.

Gå ombord!

IWAR.

Jag svär dig —

AUDA (*som förut.*)

Gå!

IWAR.

Nåväl, jag går.

(Hans män börja röra sig nedåt skeppen. Iwar stannar flera gånger och ämnar tala. Auda står orörlig i samma ställning med handen pekande mot stranden och han går ut.)

AUDA (sedan de sista gått.)

Konung Iwar kommer tillbaka; jag såg det i hans blick. — Här står jag, emellan min döda make och mitt hjälplösa barn, och skall försvara landet emot min egen fader, den mäktigaste Konung uti Norden. — Dock, jag vill ej förtvifla. (Ser mot himlen.) Allfader skall hjälpa mig!

(Täckelset faller.)

FJERDE AKTEN.

(Tolf år sednare.)

(Kyrialabotten (Finska viken). Konung Iwar Widfamnes höfdingskepp ligger nära stranden i fonden. Snedt till venster en slät klippa. Emellan denna och skeppet går djupt vatten. På skeppets däck ett tält, hvars flikar äro undanvikna. I tältet ligger Konung Iwar på några björnhudar. Han synes mycket åldrad sedan sista akten.)

Första Scenen.

IWAR (ensam.)

IWAR (reser sig på ena armbågen.)

Jag har sofvit, tror jag. Det var då i drömmen jag såg den synen, som ännu står för mig så tydligt. Drömmar? Betyda de något? Hvarifrån komma de och hvem skickar dem? Gudarne tala genom drömmar, säga somliga. Det tror jag icke. Gudarne tala icke mera på jorden. Blott kvinnor och ynklingar, de der icke hafva någon egen kraft, lita på sådant som spådomar och drömmar. Jag vet något, som säger mig det tillkommande säkrare än alla drömmar. När *jag vill* någonting, så kommer det att ske, och när jag talar, erfar verlden hvad som blir dess öde.

Ja, jag är mäktig som en gud. Allt böjer sig för mig. Min dotter Auda trotsade mig; nu har hon flytt från Seeland med dess barnakonung på sina armar, för att söka skydd hos detta islands. Gardarikes, Konung; och Seeland, hvems är det? Mitt! Äfven det har jag famnat och ur mitt famntag skiljes det icke mera. Nu återstår mig blott att straffa Konung Radbjart i Gardarike, som vågat äkta Auda utan att begära mitt, hennes faders lof dertill. Jag kunde taga hans land; men det är uselt, icke värdt att taga. Härjadt skall det dock blifva vidt och bredt, Radbjart till en minnesbeta.

(Efter någon tystnad.)

Mina stoltaste planer hafva gått i fullbordan. Jag är Nordens Konung. Alla länder, dit jag styrt mina drakskepp, hafva måst underkasta sig min makt. (*Drömmande.*) Min makt är stor — men — jag är vorden gammal; hvem, ja, hvem är som får den — då jag är död? — Om jag hade någon — —

Jag är ensam. Ensam! Hvad är det att vara ensam? Jag är ju omgifven af en oräknelig krigshär. Likasom myror uti en myrstack svärma mina män omkring mig — och dock (*plötsligt*) "ensam lefver du då du ej kan älska" — hvem sade de orden? Jag har hört dem förr. Ensam är ock den, som ingen älskar. Mitt folk fruktar mig, men — nåväl, jag har aldrig begärt att de skola älska mig. — Bort med dessa tankar! Jag vet ej hvad

som satt dem mig i hufvudet. (*Ropar.*) Hör på, derute, någon! (*En tjenare kommer in.*) Tillsäg min fosterfader Horder att komma hit till mig. (*Tjenaren går.*) Horder tror på drömmar, han. Jag har lust att förtälja honom den jag hade nyss.

Gamle Horder börjar blifva allt mera vresig och tvär till lynnet, och svårt är numera att få ett godt ord af honom. Men troget har han följt mig i alla skiften; — ha! der står han på klippan. God dag Fosterfader!

Andra Scenen.

IWAR. HORDER. (*som inkommit och nu står på klippan till venster.*)

HORDER.

Hvad vill du mig, fosterson?

IWAR.

Fosterfader, du tror ju på drömmar, och säges vara skicklig att tyda dem?

HORDER.

Hvad vill du mig, fosterson?

IWAR.

Jag har haft en dröm.

HORDER.

Det har mången haft före dig.

IWAR.

Ja, men denna dröm var underlig. Vill du höra den?

HORDER.

Nej!

IWAR.

Jag ville du skulle tyda den för mig.

HORDER.

Jag är för gammal att tyda drömmar — och för öfrigt — hvarföre åstundar du att få din dröm uttydd? Tror du då på någon visdom annat än den som ligger uti ditt eget hufvud?

IWAR.

Ej mycket, sannt att säga. Dock skulle det vara lustigt att höra dig tyda denna dröm, Fosterfader.

HORDER (*förtrytsamt.*)

Lustigt! Är du ett barn som skall förnjöjas med joller och sagor, Konung Iwar? Som sagdt, jag är för gammal att tyda drömmar.

(*Vill gå.*)

IWAR (*ropar.*)

Horder! Fosterfader! Stanna och hör på denna, jag ber dig.

HORDER (*stannar.*)

Så förtälj din dröm, eftersom jag måste höra den. Men tyda lofvar jag icke.

IWAR.

Hör då hvad jag såg.

Öster öfver hafvet flög en stor drake, hvars färg var som guld, och gnistor flögo af honom som ur en smedjeugn, så att det lyste på himmelen och öfver alla länder deromkring. Alla fåglar, som i Nordlanden voro, följde efter draken.

Men på landet uppstod ett tjockt moln med hvasst väder, ljungeld, slagregn och isbark, och så snart draken flög upp på landet öfverhöljdes både han och alla fåglarne af ovädret; och vardt ett så tjockt mörker, att de ej mera kunde ses; och i detsamma hördes ett stort dån och gny, som gick vester ut öfver alla länder i Norden.

HORDER.

Och sedan?

IWAR.

Sedan var intet mera. Vid dånnet vaknade jag och drömmen var slut, som drömmar pläga

vara när man vaknar. — Nu har du hört min dröm. Kom nu hit och uttyd den för mig.

HORDER.

Ej går jag dit, och ej heller behöfves att jag utlägger din dröm. Du lär sjelf nogsammt veta hvad den betyder.

IWAR.

Huru menar du det, Fosterfader? Jag förstår den icke.

HORDER.

Du förstår den icke?

IWAR.

Nej, säger jag dig. Fort! Säg hvad den har att betyda.

HORDER.

Du tror således ändå på drömmar?

IWAR (*otåligt*.)

Uttyd drömmen, säger jag.

HORDER (*högtidligt och sorgset*.)

Måste jag då uttala hvad ditt eget hjertas röst borde kunna säga dig? Konung Iwar Widfamne! Du tänkte att bryta under dig alla riken och besinnade icke att du en gång måste dö. Nu

— och ve mig att jag måste säga min fosterson de orden — nu skall du snart komma till Hels gårdar och lemna alla dina riken ifrån dig.

IWAR.

Kom hit och säg dina onda spådomar!

HORDER.

Nej, här vill jag stå och härifrån svara dig, om du har något vidare att spörja mig.

IWAR.

Gamle korp, som står der och skriar så hest om olycka och död, hvad mera har du att tälja om de ting du tror dig se i det fördolda? Vet du något om de döda? Kan du följa dem dit öfver och skåda huru de hafva det hos Asarne i Valhall?

HORDER (*efter någon tystnad.*)

Hvilken af de döda är i dina tankar?

IWAR.

Jag ville spörja dig om min fader Halfdan Snälle. Huru var han ansedd ibland Asarne?

HORDER.

Han var som Balder, hvilkens död alla greto; och dig mycket olik.

IWAR (*för sig.*)

Jag gret ej hans död, men jag hämnade honom. (*Högt.*) Huru var Rörek ibland Asarne?

HORDER.

Häner, den räddaste bland dem; men mot dig mycket hämndgirig.

IWAR.

Och Helge Hvasse?

HORDER.

Han var den modigaste bland Asarne, men mot dig mäga vred.

IWAR.

Och nu Fosterfader, ännu en fråga. Huru är jag sjelf ansedd ibland Asarne?

HORDER (*står en stund tyst.*)

Fosterson! Den dag är kommen, då jag har brutit den tystnad, som i långa år hvilat öfver mina läppar.

Du var på en ond och farlig väg. Jag varnade dig; men mina varningar aktade du icke. Sedan har jag tegat. Steg för steg har du vandrat din äregirighets, din omätliga maktlystnads branta stig. Du tror dig vara nära målet? Olycklige! Ja, du är nära målet. Men hvilket mål? Döden; och sedan: icke Valhall. Nej! Hels rysliga boning, dit de gå, som menniskor hata och gudar icke älska.

Iwar Widfamne.

Iwar med tillnamnet Widfamne, du som för-
mätet har velat likna Oden och kallas Allfamne,
du frågar mig huru du är ansedd ibland Asagu-
darne. Så hör då! Du är dem mest förhatlig af
alla, och kallas du bland dem — Midgårdsormen!

IWAR.

Ha! Midgårdsormen ännu en gång. (*Grubblande.*)
Midgårdsormen? Skulle det vara sannt hvad han
säger? Har då hela mitt lif varit fåfängt? Och
min makt, är den lik hans, den länge ormens, en
makt som intet förmår, en kraft som intet verkar?
Fåfängt! Ett lif, långt och lysande som mitt skulle
hafva varit fåfängt; det skulle varit likt en väldig
ström som förrunnit, utan att lemna någon frukt-
barhet efter sig!

(*Han stiger upp.*)

"Det är Allfaders ande som råder öfver verl-
den", så sade någon till mig i den långt förflutna
tiden. (*Tystnad.*) Huru råder jag öfver mitt valde?
Med min ande? — Nej. Med mitt svärd, med
våld. (*Står i tankar.*) Jag trodde mig hafva nått mitt
mål: Nordens enhet. Nej, våldet kan endast för-
trycka, det kan ej förena, jag inser det för sent.
Samma Konung gör ej samma folk. (*Bittert.*) Det
finnes enhet hos mina riken, ja som hos en hand-
full sand. Så länge jag håller dem tillsammans
uti min jernhand äro de ett, ej längre; och sedan
—. Således fåfängt! (*Skriker.*) Nej! jag vill icke
tänka derpå, eller förtviflan faller öfver mig! —

Ha! Hvem kan säga, att jag icke är mäktig? Hvem är, som vågar trotsa mig? Hvem nekar mig mitt namn af Allfamne? Allt har jag famnat, allt har jag beherrschat här på jorden, och eftersom jag måste komma till Hels rike, välan! så skall jag herrska äfven *der!*

HORDER (*för sig.*)

Han är ifrån sig; han rasar!

IWAR.

Midgårdsormen! Ja, jag är som han. Alla hata mig; ensam står jag emot alla. Nåväl då! Kommen! gudar, jättar, menniskor! Jag trotsar eder! Kommen och kämpen med Midgårdsormen! Hvem vågar striden? (*Vänder sig ursinnigt åt alla sidor.*) Hvem? Hvem? (*Till Horder.*) Ha! Du som förutsade mig min död, nu bädar jag dig din tillbaka. Hvar är du, lede jätte? Der! Kom hit och kämpa med Midgårdsormen! Du vill ej? Du vill fly! (*Med ett vildt skratt.*) Ha! Ha! Nej, vid alla mörkrets — (*Springer hästigt emot Horder öfver relingen och störtar i hafvet.*)

HORDER (*med en blick mot höjden.*)

Farväl, I Valhalls fröjder! Min fosterson jag följer uti döden! (*Han kastar sig efter Iwar.*)

(*Tücket set faller.*)